

naše delo

LAŠKO SKUPŠČINE
BČINE LAŠKO

Z zasedanja obeh zborov občinske skupščine

Slika: Foto-kino krožek Laško

naše delo

Iz vsebine decembrske številke:

Miha PROSEN, predsednik občinske skupščine:	Na pragu novega leta	1
Stanko POŽUN:	Problemi zaposlovanja	5
Nevenka ROŠ:	Socialni problemi borcev NOV in vojaških invalidov	6
Jože KOS:	Končno je status poravnalnih svetov urejen z zakonom	7
Sonja OCEPEK:	Kako zadovoljujemo stanovanjske potrebe	8
Jože ERJAVEC, dipl. ing. arh.:	Stanovanjska reforma in stanovanjsko gospodarstvo v novih pogojih	10
Mirko KOPAČ:	Z delom stanarin gospodarijo stanovalci	11
Bojan TANJSEK:	Zakonodaja in praksa v komunalni zemljiški politiki (2)	12
Dr. Slavko MALENŠEK:	Brez sodelovanja lastnikov živali zatiranje živalskih kužnih bolezni ni uspešno	14
Pavlina PLAZNIK, dipl. ing. agronomije:	Pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu — pot do večje tržne proizvodnje	16
Pavle AJDNIK:	Uslužnostna obrt v občini še ne zadovoljuje občanov	16
Franc PRELOVEC:	S sedanjim varstvom pri delu ne moremo biti povsem zadovoljni	17
Cenko JANČIČ:	Skrbimo za večjo varnost prometa na naših cestah	18
Anton MARUŠA:	Službi požarnega varstva več pozornosti	19
Vida DOBNIK:	Pravice iz zavarovalnih pogodb	20
Venčeslav JELOVŠEK:	Jesenska krvodajalska akcija je uspela	21
NASE REDNE RUBRIKE:		
	— Občani vprašujejo ...	22
	— Razne objave	23

Miha PROSEN,
predsednik občinske skupščine:

NA PRAGU NOVEGA LETA

O SMOTRIH IN CILJIH OBČINSKE POLITIKE

Običajno je že, da na pragu novega leta spregovorimo o smotrih in ciljih občinske politike in tako opredelimo naloge, ki jih bomo morali rešiti v novem letu.

Uvodoma moram poudariti, da bomo morali predvsem posvetiti posebno pozornost nalogam, ki bodo še nadalje okrepile in povečale možnosti odločanja naših občanov v krajevnih skupnostih, v občinski skupščini in njenih organih in v delovnih organizacijah, kar bo vzporedno s tem pripomoglo, da se bodo izboljšali življenjski pogoji delovnih ljudi in občanov naše občine nasploh.

Reči moram, da večja vloga delovnega človeka in občana zahtevata tudi njegovo večje povezovanje in integracijo tako na področju njegovega dela v gospodarstvu in negospodarstvu, kakor tudi v občini kot celoti.

Mnenja sem, da se glede na že izvršene gospodarske in družbene premike odpirajo v naslednjem letu predvsem naslednje naloge:

- razvijati samoupravljanje,
- krepiti komunalni sistem,
- zagotoviti nadaljnji razvoj našega skupščinskega dela in

- posvetiti posebno skrb vlogi ter delovanju upravnih organov in s tem zagotoviti njihovo večjo učinkovitost pri reševanju njihovih vsakodnevnih nalog v korist naših občanov in družbene skupnosti kot celote.

Te naloge bi podrobneje lahko opredelili takole:

Družbeno samoupravljanje edina alternativa nadaljnjega razvoja

Izhajati je treba iz dosedanjih uspehov v uveljavljanju samoupravljanja in dejstva, da je družbeno samoupravljanje na vseh področjih našega življenja in dela edina alternativa nadaljnjega razvoja.

Prizadevati se, da odgovorimo na tista vprašanja upravljanja delovnih organizacij, medsebojnih delovnih odnosov in delitve dohodka, ki ovirajo nadaljnjo

utrditev vloge delovnega človeka v odločanju na vseh stopnjah procesa družbene reprodukcije. Zato je treba proučiti dosedanje izkušnje in na tej podlagi hitreje izgrajevati v delovnih organizacijah odnose, v katerih bo vsak delovni človek zainteresiran in mu bo to omogočeno, da v skladu s svojo sposobnostjo sodeluje pri reševanju problemov delovne organizacije kot svojih problemov.

Razvijanje take vloge delovnega človeka v delovni organizaciji mora potem hkrati pomeniti njegovo usposabljanje, da bo tudi na probleme komune in širše družbene skupnosti gledal kot na svoje probleme in jih reševal ne samo z vidika svojega delovnega mesta, temveč tudi z vidika ožje in širše družbene skupnosti.

Mnenja sem, da bo za nadaljnjo graditev teh odnosov velikega pomena delo na izpopolnjevanju statutow in drugih samoupravnih aktov delovnih organizacij. Določbam, ki jih delovni ljudje v delovnih organizacijah sprejemajo v samoupravnih aktih, je treba posvetiti vso pozornost, uveljaviti njihovo upravljanje znotraj delovnih organizacij in jim dati njihovo splošno **družbeno veljavo**.

Pri družbenem podpiranju in povezovanju interesov delovnih ljudi s skupnimi družbenimi interesi je treba omeniti dva osnovna vidika.

Prvi je v tem, da se vzpostavi takšen sistem medsebojne odgovornosti vseh delovnih ljudi v delovnih organizacijah, ki bo vsem delovnim ljudem, vključno z direktorjem in strokovno-tehničnimi službami omogočal **delovno samostojnost in popolno osebno odgovornost**.

Drugi vidik pa zadeva področje delitve dohodka, kjer naj nadaljnji razvoj samoupravne prakse v delovnih organizacijah, njihova medsebojna dogovarjanja in dograjevanja samoupravnega sistema pripomorejo k temu, da bodo delovni ljudje kar najbolj smotrno **povezovali rast svoje delovne organizacije z rastjo družbene skupnosti in družbe kot celote**.

Za krepitev komunalnega sistema vso veljavo krajevnim skupnostim

Pri gradnji komunalnega sistema je še vedno pomembna naloga razviti **krajevno skupnost** kot obliko za neposredno zadovoljevanje potreb občanov.

Pri tem bo treba težiti k temu, da se bodo krajevne skupnosti vsestransko angažirale pri reševanju problemov, ki jih imamo na področju šolstva, zdravstva in socialnega varstva, preskrbe in komunalnih del.

Poleg tega pa je imeti stalno pred očmi, da je treba k odločanju o posameznih važnejših zadevah, ki so pomembne za širši krog, pritegniti čimveč občanov.

*Občinska skupščina, upravni organi občine in uredništvo »Naše delo«
želijo vsem delovnim, družbeno političnim in drugim organizacijam,
krajevnim skupnostim, občanom, bralcem, naročnikom ter sodelavcem*

srečno in uspehov polno NOVO LETO 1968

Prav posebej bo treba poiskati možnosti za širše vključevanje krajevnih skupnosti pri reševanju problemov na **področju kulturnoprosvetnega in telesno-vzgojnega dela** v posameznih krajih.

Se nadalje bomo morali razvijati tudi ostale oblike sodelovanja in odločanja občanov v komuni. Predvsem pa z zborov volivcev, zborov delovnih ljudi in že obstoječe oblike informiranja.

Uveljaviti bi bilo tudi obliko **referenduma** in ugotoviti, v kakšnih pogojih je referendum lahko dejanski izraz progresivnih teženj in trajnih interesov volivcev.

V stremeljenju, da se **občinska skupščina razbremen**i raznih manj pomembnih vprašanj, bomo morali pospeševati in utrjevati vlogo svetov in drugih organov skupščine.

Pri integracijskih procesih se uveljavljajo tudi rastoče potrebe za **medobčinsko sodelovanje**. Na tem področju je treba ugotoviti, katere organizacijske ukrepe moramo podvzeti, da zagotovimo večjo efikasnost poslovanja, povezanost in vpliv občinskih organov in delovnih ljudi na sploh. Zato je treba tudi proučiti še obstoječe regionalno povezovanje posameznih dejavnosti in ugotoviti, v kakšnih primerih in kdaj je to najbolj ustrezna, učinkovita in racionalna oblika in na osnovi takih proučitev najti najboljše rešitve. Pri vsem tem pa imeti stalno pred očmi, da **občinske meje** niso nepremagljiva ovira.

Akcije občinske skupščine v povezavi z družbeno-političnimi organizacijami

Prizadevanja za nadaljnji razvoj našega skupščinskega dela bomo uresničili s sprejemom in popravki ustreznih aktov in predpisov, ki to področje urejujejo.

Prav posebno pozornost bomo morali posvetiti še večji angažiranosti občanov.

Prav tako bomo morali poglobiti odnose med občinsko skupščino in družbeno-političnimi organizacijami.

Na tem področju nas čakajo velike in pomembne naloge predvsem glede povezovanja akcij za rešitev postavljenih nalog. Prav posebno pa bomo morali poskrbeti za oživitve dejavnosti teh organizacij v nekaterih krajih naše občine.

Novi odnosi zahtevajo, da v skladu z njimi uredimo tudi financiranje določenih nalog, ki so skupnega pomena za vse naše občane oziroma občino kot celoto. V mislih imam predvsem vprašanja, kot so: **investicije v šolstvu, zdravstvu, modernizacija cest, komunalne ureditve itd., itd.**

Pri tem gre za najrazličnejše načine zbiranja sredstev od delovnih organizacij in posameznih občanov, torej za sistem skupnega financiranja, v katerem bosta lahko občan in delovna organizacija ocenjevala, za katere skupne potrebe so sredstva potrebna, v katerem bosta neposredno odločala pri vsakem prispevku, o njegovem namenu, višini in načinu njegove uporabe. Zaradi tega bo treba ločiti tudi te prispevke po področjih in po funkciji.

Za tolmačenje in uspešno izvajanje takšnih akcij pa je povezava v delu občinske skupščine z vsemi družbeno-političnimi organizacijami več kot nujna.

Posebno skrb vlogi in delovanju uprave

Posvetiti bomo morali vso potrebno pozornost razmerju med **skupščino, političnim izvrševalnim telesom in upravo**. Pri uresničevanju skupščinskega sistema mora uprava odigrati polno vlogo. Zato je treba upravi omogočiti, da bo lahko neovirano izvrševala svojo osnovno funkcijo, ki je v tem, da je odgovorni izvajalec politike občinske skupščine. Usposobiti upravo za takšno nalogo pa se pravi, omogočiti ji, da bo uprava izvajalec zakonov in predpisov oziroma odlokov in da bo samostojno mogla registrirati odnose, ki pri izvajanju predpisov nastajajo, jih vrednotiti, opredeljevati in hkrati ukrepati v okviru nalog oziroma obveščati skupščino občine in njegove politično izvršilne organe o stanju na tem področju. V zvezi s tem bo zato potrebno **okrepiti položaj in delovanje inšpekcijskih služb**.

Glede na posamezna področja družbene dejavnosti mislim, da bomo v letu 1968 morali usmeriti naše delovanje predvsem na gospodarstvo, zdravstveno in socialno varstvo, na vzgojo, izobraževanje in kulturo ter na delovanje krajevnih skupnosti.

I. GOSPODARSTVO

Osnovni gospodarski cilji reforme se realizirajo z opuščanjem ekstenzivnega načina gospodarjenja, s politiko stabilizacije, z uveljavljanjem objektivnih ekonomskih zakonitosti, ki odpirajo naše gospodarstvo nasproti inozemstvu, stimulirajo naš izvoz, ustvarjajo nove odnose v cenah, jih prilagajajo pogojem na svetovnem tržišču in s tem omogočajo jasnejše ekonomske kriterije o rentabilnosti proizvodnje.

Na teh osnovah, ki jih spremlja prerazporeditev delitve narodnega dohodka v korist delovnih organizacij, vse bolj raste vloga neposrednih proizvajalcev v odločitvah, od katerih je odvisna delitev dohodka in posebno nadaljnja razširjena reprodukcija. Pri tem se kot trajna **ekonomska nujnost** uveljavlja **modernizacija, višja produktivnost in večja konkurenčna sposobnost** gospodarstva. To pa hkrati odpira procese diferenciacije med bolj ali manj produktivnimi delovnimi organizacijami, proces ekonomske diferenciacije, ki vodi k hitrejši rasti tehnološko modernih ter finančno in komercialno sposobnih podjetij. V tem so tudi osnovni pogoji za uresničevanje ciljev naše reforme. Kako gospodarstvo v naši občini uresničuje te cilje, ne bi pisal, ker je bilo o tem že nekaj napisanega v številki 3 »NASEGA DELA«. Dotaknil bi se le nekaterih nalog, ki jih bomo morali v letu 1968 rešiti.

Na področju industrije se postavlja kot ena osnovnih nalog povečati fizični in vrednostni obseg proizvodnje, predvsem tam, kjer obstajajo že danes za to ustrezne možnosti (tržišče, kapacitete itd.). Za razmere v industriji naše občine, razen nekaj izjem, je značilna fizična in tehnološka zastarelost proizvodjalnih naprav, katerih rekonstrukcija in modernizacija je zelo pomembna. Zato bomo morali spodbujati vse tiste procese, ki težijo k izdelavi programov za rekonstrukcije in modernizacije in vsa razpoložljiva investicijska sredstva usmeriti na ta področja. Zato sem mnenja, da bo treba vztrajati na izdelavi teh programov in to za daljše obdobje. Pri tem pa upoštevati predvsem maksimalno delitev dela, visoko produktivnost, vrhunsko kvaliteto itd. **Vloga naše skupščine** pa naj bi bila v tem, da **podpira** takšne iniciative, **spremlja** njihovo izdelavo in **spodbuja** njihovo realizacijo.

Politika nagrajevanja je faktor, ki ga v pogojih reforme moramo mnogo bolj upoštevati. Gre predvsem zato, da uvajamo takšne oblike nagrajevanja, katere bodo spodbujale slehernega proizvajalca k povečanju produktivnosti dela. Prav posebej bomo morali razvijati bolj stimulativne oblike nagrajevanja strokovnih kadrov v delovnih organizacijah.

Bolj kot doslej bo treba skrbeti za nenehno rast in vzgojo strokovnih kadrov z vidika potreb celotne družbe. Program vzgoje kadrov, ki naj izhaja iz potreb gospodarstva, mora biti **sestavni del** slehernega razvojnega programa delovnih organizacij. Skladno s tem bo treba v praksi uveljavljati načela kadrovske politike, zlasti za ustrezno zasedbo delovnih mest, strokovne postopke pri sprejemu na delo, funkcionalno izobraževanje in smotno razporeditev kadrov ob maksimalni pripravljenosti delovnih organizacij sprejeti na delo mlade strokovne kadre. Z ustanovitvijo ustreznih kadrovskih služb v večjih podjetjih bo to možno realizirati. Se več. V okviru kadrovske politike se bo lahko posvetilo več pozornosti načrtni vzgoji in vsestranskemu razvoju vodilnih in tehničnih kadrov v podjetjih, pri izobraževanju odraslih pa več pozornosti ne samo izpopolnjevanju tehničnega znanja, temveč tudi splošni družbeni in kulturni razgledanosti ljudi.

Prepričan sem, da bo naša Delavska univerza, ki bi morala v tem pogledu postati institucija našega gospodarstva, s pomočjo zainteresiranih delovnih organizacij našla svoje mesto in tako še hitreje kot doslej

pomagala izpolniti praznino, ki jo čutimo na področju izobraževanja odraslih v naši občini.

Pri izvajanju reforme se vse bolj zaostruje tudi vprašanje **zaposlenosti in zaposlovanja**. Poseben problem, ki se delno pojavlja tudi pri nas v občini, je, da v strukturi nezaposlenih narašča tudi število **kvalificiranih** delavcev. Zato bo treba proučiti zlasti probleme izboljšanja **kvalifikacijske strukture**, možnosti za odpiranje novih ekonomsko utemeljenih delovnih mest ter možnosti za večje **vključevanje mladine** v priučevanje in uk. Zaradi tega mislim, da je nujno probleme zaposlenosti in zaposlovanja obravnavati v programih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti zlasti s stališča izobraževanja in vzgoje.

Gledano iz stališča občinske skupščine in njenih organov smatram, da bo v prihodnje treba še bolj ažurno in vsestransko analizirati problematiko poslovanja, periodične in zaključne račune naših delovnih organizacij na področju gospodarstva. Tudi bo treba uvesti **večjo disciplino** pri obravnavanju **resolucij in priporočil**. Predvsem pa ugotoviti, kako se ti ukrepi v gospodarstvu naše občine izvajajo.

Na področju **kmetijstva**, predvsem v družbenem sektorju, so bili doseženi zadovoljivi premiki. Ne glede na to, pa bo treba ob pomembnem deležu individualne kmetijske proizvodnje zavzeti jasnejša stališča do položaja zasebnega kmetijskega proizvajalca in njegove dejanske vključitve v samoupravne odnose v gospodarstvu.

Kooperacija družbenega sektorja z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci je zelo pomemben faktor za nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih odnosov na vasi. Zato mislim, da je ena važnih nalog prav v krepitvi in nadaljnjem razvijanju kooperacije v kmetijstvu.

Tudi v naši občini lahko zasledimo hitrejši razmah **obrti in obrtniških uslug** predvsem v zasebnem sektorju. Te dejavnosti so zelo pomembne za hitrejšo spremembo v gospodarski strukturi, za obogatitev raznovrstnosti ponudbe uslug in s tem za možnosti novega zaposlovanja. Ker pomen individualne blagovne proizvodnje v storitvenih dejavnostih, zlasti v turizmu, gostinstvu in obrti raste, bo nujno treba proučiti položaj zasebnega sektorja in najti možnosti za oživljanje gospodarstva tudi na osnovi osebnega dela. Za razvoj storitvenih dejavnosti bo pomembno zlasti najti možnosti za **kreditiranje** zasebnih obrtnikov in spremeniti nekatere **predpise**, ki ovirajo še hitrejši razmah dejavnosti na tem področju.

Ob odnosih, ki nastajajo na področju zasebne obrtne dejavnosti, ima poseben pomen **davčna politika**. Občina bo morala zagotoviti takšno davčno politiko, ki bo zagotovila **enakopravne** pogoje in razvoj na obeh področjih, tako v družbenem kot v zasebnem sektorju, **omogočila** učinkovitejšo družbeno kontrolo in **preprečila** spekulacije in neupravičeno bogatenje. Prav tako bo treba tudi zasebne obrtnike vključiti v reševanje **skumnih potreb** razvoja komunalnih in drugih družbenih služb, ki jih tudi sami **potrebujejo**. V zvezi s problemi, ki so v posameznih podjetjih naše občine, pa bo treba:

- vsestransko pomagati delovnemu kolektivu **RUDNIKA LAŠKO** pri realizaciji nalog v zvezi s presmeritvijo in ustanovitvijo novih proizvodnih dejavnosti;
- s pomočjo zainteresiranih delovnih organizacij **zgraditi nov** vodovod od Jepihovca do Laškega in tako ustvariti pogoje za povečanje obsega proizvodnje v **PIVOVARNI LAŠKO** in rešiti že akuten problem pomanjkanja pitne vode v Laškem;
- realizirati že osvojeni načrt gradnje nove klavnice v Laškem, ki jo namerava zgraditi **KMETIJSKA ZADRUGA LAŠKO**;
- pomagati delovnim kolektivom lesno industrijskih in obrtnih podjetij v občini pri realizaciji predvidenih integracijskih procesov;
- osvojiti načela, da se poslovni prostori, ki jih uporabljajo družbena podjetja v trgovski, gostinski in obrtni dejavnosti, prenesejo med osnovna sredstva koristnikov.

Velike spremembe, ki jih je prinesla gospodarska in družbena reforma nekaterim specifičnim področjem, kjer so se najdlje zadržali administrativni koncepti poslovanja, imajo zlasti za neposredne interese občanov velik pomen. To so v glavnem problemi na področju **stanovanjskega in komunalnega gospodarstva**.

Stanovanjska reforma je povzročila bistvene premike v smislu uveljavljanja principov ekonomike tudi na področju stanovanjskega gospodarstva, zlasti pri odpravljanju subvencij za stanarine in postopnem prehajanju stroškov za stanovanje in stanovanjsko graditev v sfero osebne potrošnje. V zvezi s tem se odpira vrsta problemov glede financiranja stanovanjske graditve, vloge delovnih organizacij in bank kot kreditorjev gradnje stanovanj, razvoja urbanističnih zadalnih konceptov itd., itd. Poleg tega bo treba oceniti dosedanje rezultate poslovanja stanovanjskega podjetja, njegovo ekonomsko strukturo in ekonomsko moč in uspehe pri vzdrževanju stanovanjskega fonda. Prav tako bo v tem obdobju treba analizirati mesto in vlogo hišnih svetov.

Tudi za komunalno gospodarstvo velja, da je uveljavljanje ekonomskih odnosov v tem gospodarstvu pogoj za njegov nadaljnji uspešni razvoj. Še vedno je pereče vprašanje glede pridobivanja zemljišč, urediti bo treba financiranje priprave in opremljanja gradbenih zemljišč ter zbrati sredstva od prispevka za uporabo mestnega zemljišča.

Za našo občino je še vedno eden glavnih problemov vprašanje **urbanistične dokumentacije in ustreznih načrtov**. Prepričan sem, da bo zadnja odločitev naše skupščine, da se načrtno pristopi k pripravi potrebnih elaboratov, rodila pričakovan uspeh.

Problem v našem komunalnem gospodarstvu predstavljajo še vedno tudi **tarife komunalnih storitev in proizvodov**, ker ne zagotavljajo normalnega procesa razširjene reprodukcije.

Glede vodnega gospodarstva bi rekel le to, da bo treba v bližnji bodočnosti pristopiti ne samo k vzdrževanju **vodno-gospodarskih** objektov, temveč tudi k problemu **čiščenja onesnaženih voda**. Tozadevno se kot problem postavlja zahteva za ureditev potoka **Zikovca**.

Prav tako bo treba sedanji sistem vodnih odškodnin uveljaviti tudi na področju Radeč in tako pridobiti potrebna sredstva za ureditev potoka **Sopota**.

II. ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO

V preteklem obdobju se je delno razširila materialna in kadrovska osnova zdravstvenega varstva. Ob neenakomernem in ekstenzivnem razvoju zdravstvene službe, gledano nasploh, pa so stroški naraščali tako, da niso vselej ustrezali doseženim rezultatom. Spremembe v gospodarskem sistemu so še bolj postavile v ospredje zahtevo po povečanju **učinkovitosti** zdravstvene službe. Zato je naša Republiška skupščina že aprila letos sprejela zakon o organizaciji zdravstvene službe, ki po mojem mnenju zagotavlja bolj smotno organizacijo in funkcionalno povezanost zdravstvene službe.

Ker stojimo **neposredno pred integracijo zdravstvenih domov** v celjski regiji, ki obsega kar 9 občin bivšega celjskega okraja, mislim, da ni potrebno o tem problemu večje obrazložitve. Treba bo le vplivati na ustrezne odgovorne činitelje, da celotna reorganizacija zdravstva ne bo **škodovala obsegu zdravstvenih uslug**, ki jih zdravstvena služba nudi našim delovnim ljudem in občanom.

Glede **investicij na tem področju** bo treba realizirati že začeto akcijo in zgraditi novo **zdravstveno ambulantno v Radečah**. Poudariti moram, da so potrebni načrti že izdelani, sprejeti so tudi ustrezni ukrepi za financiranje gradnje itd.; potrebno je le še urediti vprašanje **lokacije**, pridobiti potrebno **zemljišče** in zlasti še manjkajoča sredstva.

Glede na ostale zdravstvene dejavnosti v naši občini bi poudaril le-to, da bo treba delovnemu kolektivu Zdravilišča Laško več pomagati pri reševanju nji-

hovitih problemov in zaključiti postopek **integracije** **lekarn** v občini.

Dosedanji razvoj socialnega varstva je občutno zaostajal za potrebami hitrejšega reševanja akutnih socialnih problemov tudi v naši občini. To je posledica pomanjkanja sistemske ureditve, neizdelanih programov razvoja socialno-varstvene dejavnosti, skromnih in nestalnih virov financiranja itd., itd. Ker nagle socialne ekonomske spremembe še bolj zaostrujejo posamezne socialne probleme, bo treba temu področju prav v naslednjem letu posvetiti posebno pozornost.

Pričakujem, da bodo **novi predpisi**, ki se prav v tem obdobju intenzivno pripravljajo, prispevali, da bomo tudi na tem področju storili **korak naprej**. Naša skupščina pa bo morala v letu 1968 s svojim **proračunom** razporediti **več sredstev za socialno varstvo**, predvsem za varstvo ostarelih oseb, otroško varstvo, za priznavalnine in podpore borcem NOV in njihovo zdravstveno varstvo.

III. VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE IN KULTURA

Na tem področju bo treba v še večji meri posvečati pozornost predvsem:

- razvoju in izpopolnjevanju sistema vzgoje in izobraževanja;
- usposabljanju in izpopolnjevanju učnega kadra;
- razvoju materialne osnove vzgojnoizobraževalnega dela.

V bodoče bo treba v okviru samoupravnega mehanizma nadalje izpopolnjevati **sistem izobraževanja** in vzgoje na področju vseh oblik šolstva in to z namenom in ciljem, da nenehno prilagajamo vsebino učnega procesa zahtevam, ki jih **terjata naš gospodarski in družbeni razvoj**. S poudarkom na vsebini in kvaliteti šolskega dela, z boljšo, predvsem racionalnejšo organizacijo pouka in ob upoštevanju sodobnih pedagoških metod. Z ustrezniješo organizacijo šolske mreže in z bolj organizirano in zato cenejšo gradnjo šolskih kapacitet, bo mogoče doseči racionalnejše in učinkovitejše vzgojnoizobraževalno delo. Mislim, da bo ena **osnovnih nalog** občinske skupščine in njenih organov, nuditi temeljni izobraževalni skupnosti vso **potrebno pomoč** in tako prispevati k utrditvi njene vloge. Prav tako se kot nujna potreba postavlja izdelava ustreznega **perspektivnega programa razvoja šolstva** v naši občini.

Kvaliteten pouk zagotavlja predvsem moralno-politično in strokovno uposobljen pedagoški kader. Zato bo treba spremljati način izobraževanja tega kadra in predvsem za bodoče pedagoške delavce vseh vrst nadalje utrjevati tako moralno-politične kot strokovne kriterije, ker bomo samo na ta način lahko izboljšali sestav tega kadra. Z zakonom o izobraževanju skupnosti in o financiranju vzgoje in izobraževanja so dani določeni pogoji za skladnejšo materialno rast šolstva in za nove družbeno-ekonomske odnose, sloneče na polnem uveljavljanju interesov samoupraviteljev na tem področju. Vendar bo s tem v zvezi nujno treba rešiti določene probleme, ki zavirajo uresničenje teh smotrov. Naj navedem samo nekatere: nujno je zagurati potreben delež sredstev za vzgojno-izobraževalno dejavnost v osebni in družbeni potrošnji, pravilno oceniti materialno vrednost učiteljevega dela in vskladiti osebne dohodke prosvetnih delavcev z osebnimi dohodki v drugih dejavnostih.

Glede na investicije v našem osnovnem šolstvu bi rekel le to, da bomo nujno morali v letu 1968 začeti z gradnjo osnovne šole v Laškem.

Izobraževanje odraslih, njihovo dodatno družbeno-ekonomsko in strokovno usposabljanje postaja nujnost, če hočemo na vseh področjih uspešneje reševati naloge, ki jih nam nalaga gospodarska in družbena reforma. Zato mislim, da bo treba vsestransko podpirati težnje naše Delavske univerze v tej smeri, pospešiti reševanje problemov, ki jih imamo na področju izobraževanja odraslih v naši občini in tako prispevati k izboljšanju strukture zaposlenosti.

Na prosvetnem kulturnem področju imamo trenutno velike probleme. V zadnjem času smo priča določeni stagnaciji na tem področju. Vzroki so tako **sub-**

jektivnega kot objektivnega značaja. To velja predvsem za center naše občine, tj. Laško. Smatram, da bomo morali delu s področja kulturnoprosvetne dejavnosti posvetiti več pozornosti. Predvsem pa zagotoviti stalne vire za njihovo financiranje. Prav posebna naloga naše **skupščine** pa bo ustanovitev in ureditev delovanja in financiranja **občinske knjižnice**.

Telesna kultura, njena družbena vloga preko zasnovanega udejstvovanja v smeri fizične krepitve naših ljudi in njene rekreativne vrednosti doslej tudi pri nas ni bila **niti zadostna niti pravilno vrednotena**. Zato bo nujno ustvariti pogoje, da bodo v prihodnje **organizirani nosilci** množične telesne kulture, **delovne organizacije in šole**. S skupnimi naporii pa bomo morali ustvariti potrebne materialne pogoje za to. Mislim, da bo ena osnovnih nalog na tem področju v Laškem, **najti lokacijo in pričeti z gradnjo plavalnega bazena**. V drugih krajih pa usposobiti pri šolah ustrezna igrišča.

Za zaključek tega odstavka naj še poudarim, da bo v naslednjem letu potrebno bolj načrtno urejevati probleme in reševati naloge, ki jih imamo na področju **obrambne vzgoje** našega prebivalstva.

IV. FINANCIRANJE IN DELOVANJE KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Na tem področju naše dejavnosti nam je uspelo v zadnjih letih napraviti kvalitativni korak naprej. Uspelo je formirati krajevne skupnosti za celotno območje naše občine. Prav tako so dosedanjii uspehi potrdili, da je preko krajevnih skupnosti mogoče rešiti marsikatero nalogo, ki je neposredno koristna za večji krog naših občanov, z manjšimi sredstvi in z angažiranjem prispevkov teh občanov.

Kot je bilo že rečeno, bo v letu 1968 dejavnost krajevnih skupnosti treba usmeriti še na druga področja in zagotoviti iz proračuna občine **več sredstev** za te dodatne dejavnosti. Mnenja sem, da bo naša skupščina v naslednjem letu morala hitreje reševati s pomočjo KS probleme, ki jih imamo v posameznih naseljih v zvezi z **oskrbo s pitno vodo**.

Osnovna načela financiranja dejavnosti krajevnih skupnosti v letu 1968 naj bi ostala ista kot v letu 1967, ker jih je praksa potrdila in tudi odpravila subjektivne pomanjkljivosti financiranja dejavnosti KS v prejšnjih letih.

V. PRORACUN OBCINE ZA LETO 1968

Zahteve, ki jih postavlja reforma pred vse naše družbeno-politične skupnosti, bodo povzročile, da se bistveno ne bo povečal potencial občinskega proračuna.

Realno gledano lahko rečem, da se bo ta potencial povečal največ za 4 %, če se posamezni predpisi, ki urejajo dohodek proračunov, ne bodo spremenili. Ta ugotovitev bo nujno narekovala štednjo na vseh področjih dejavnosti, ki se financirajo iz občinskega proračuna. Če pri tem upoštevamo dejavnosti, ki jih je občina **dolžna** financirati v smislu veljavnih predpisov, potem lahko trdim, da bo za **nekater**e **dejavnosti** izven tega kroga na razpolago **manj sredstev** kot v preteklem letu. Pri tem naj še podčrtam, da bo občina v letu 1968 **dolžna** financirati dodatne dejavnosti, za katere v letu 1967 nismo razporedili nobenih sredstev.

Za zaključek naj poudarim, da sem opisal samo nekatere najvažnejše probleme in naloge, s katerimi se bomo srečali v naslednjem letu. Nekatere od njih bo težko rešiti, če ne bomo deležni podpore in pomoči zainteresiranih činiteljev, predvsem delovnih organizacij, družbeno-političnih organizacij in naših občanov. Zaradi tega že sedaj na pragu novega leta apeliram na sodelovanje v prepričanju, da bo uresničenje postavljenih nalog omogočilo nadaljnji razvoj naše občine kot celote in s tem ustvarilo boljše pogoje za delo in življenje naših občanov.

Vsem delovnim ljudem in občanom naše družbeno-politične skupnosti želim v letu 1968 veliko delovnih uspehov pri uresničevanju ciljev naše reforme, predvsem pa zdravja, veselja in zadovoljstva.

Stanko POŽUN,
predsednik občinskega sindikalnega sveta:

Problemi zaposlovanja

Že dalj časa lahko v časopisih in drugih javnih informativnih sredstvih zasledimo razprave o zaposlovanju, oz. nezaposelnosti v naši republiki in vsej Jugoslaviji. V zadnjem času potekajo o tej zadevi tudi razprave v naši občini, čeprav so uradni podatki zavoda za zaposlovanje v Celju pomirjujoči glede števila nezaposlenih. Dvakrat so bili ti podatki objavljeni že v NAŠEM DELU. Za primerjavo bomo še enkrat navedli pregled nezaposlenih po mesecih za leto 1967 in po stopnjah izobrazbe.

Stopnja izobr.	Število nezaposlenih v mesecu										
	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
Višja in visoka	—	—	—	—	1	1	1	1	1	1	1
Srednja	2	3	2	2	1	4	7	10	7	7	7
Poklicna šola	10	11	12	8	9	6	5	6	9	23	
Brez poklica	32	32	31	23	24	25	25	32	37	40	
Invalidi	20	20	20	20	21	21	22	23	23	23	
SKUPAJ	64	66	65	53	56	57	60	72	77	94	

Čeprav se število nezaposlenih povečuje, posebno v mesecu novembru, ko se dvigne na 94, bi nas te številke ne smele skrbeti, ker so v primerjavi z ostalimi občinami še vedno absolutno, pa tudi procentualno, na število zaposlenih precej nižje. V primerjavi z občinami v celjski regiji so celo najugodnejše. Vsi pa vemo, vedeli pa smo tudi doslej, da ta številka ne kaže stvarnega števila nezaposlenih, ali še boljše števila tistih, ki se žele zaposliti.

Že analiza komunalnega zavoda za zaposlovanje, ki govori o vključitvi letošnjih absolventov osnovnih šol, nam pove, da se 61 učencev ni vključilo in so ostali doma. Da je stvarno stanje brezposelnosti dosti večje, kaže tudi podatek, da se število zaposlenih v družbenem sektorju iz leta v leto zmanjšuje. Iz naslednje tabele lahko povzamemo, da se je število zaposlenih v letu 1966 zmanjšalo za 149, v prvem polletju letos pa še za nadaljnjih 253.

Leto	Vseh zaposlenih	Skupaj v gospodar.	Ind. in rudarstvo	Kmetijstvo	Gozdarstvo	Promet	Trgovina	Obrt	Komunala
1965	4442	3890	2217	96	99	887	213	325	53
1966 pollet.	4293	3750	2222	94	87	792	208	300	47
1967	4040	3483	2191	95	90	599	141	314	53

Res je, da si je del teh poiskal zaposlitev v drugih občinah, da je morda ostal doma na kmetiji, se začasno zaposlil v inozemstvu, v privatni obrti, ali pa se upokojil. Vendar del teh predstavlja tudi del mladine, ki je končala šolanje in se ni vključila nikjer, ali pa je ostala doma in se uvrstila med neregistrirano nezaposleno delovno silo.

Da bi ugotovili le približno število teh, je Občinski sindikalni svet Laško v novembru letos zbral število vseh prošenj za zaposlitev v delovnih organizacijah naše občine. Po podatkih, zbranih od 26 delovnih organizacij, je iz naše občine prosilo za zaposlitev 204 delavcev. Ker pa je 17 od teh prijavljenih tudi pri Komunalnem zavodu za zaposlovanje, imamo trenutno najmanj 187 nezaposlenih delavcev.

Če se v te številke poglobimo, moramo priti do zaključka, da tako stvari ne morejo, oz. ne smejo teči

naprej, čeprav situacija v podjetjih še vedno kaže, da se stanje glede zaposlovanja ne bo izboljšalo. Trajna rešitev tega vprašanja, ki se je začelo pojavljati in se bo ob takem stanju v gospodarstvu še nadaljevalo, je v nadaljnji rasti proizvodnje in gospodarstva. Začasna rešitev pa je v tem, da se povsod tam, kjer je le mogoče, delo organizira v dveh ali treh izmenah, skratka, da se polno izkoristijo vse proizvodne kapacitete. Da so tu še rezerve, nam pove podatek Komunalnega zavoda za zaposlovanje, ki kaže, da dela v gospodarstvu v naši občini 66,4 % zaposlenih v prvi izmeni, 13,3 % v drugi izmeni, v tretji izmeni pa 20,3 %. Tu nam že sam odstotek zaposlenih po izmenah pove, da so rezerve za zaposlovanje tu.

Poleg tega bi bilo nujno uzakoniti družbeni nadzor nad zaposlovanjem, ki bi vseboval:

- obveznost, da mora vsak kandidat za zaposlitev biti prijavljen na zavodu za zaposlovanje;
 - s splošnim aktom bi morali biti postavljeni določeni kriteriji za zaposlovanje, ki bi se jih strokovne službe in samoupravni organi morali držati pri izvajanju politike zaposlovanja;
 - za nekatera vodilna delovna mesta je nujno potrebno določiti minimum šolske in strokovne izobrazbe.
- Prav tako pa bi bilo treba spremeniti nekatere predpise, ki bi odpravili honorarno delo, zaposlitev upokojencev itd., saj so prispevki le-teh več kot trikrat manjši, kar je za delovne organizacije zelo ugodno, mladi kadri pa so postavljeni v neugoden, neenakopraven položaj.

V družbenem planu razvoja Slovenije do leta 1970 so nakazane možnosti zaposlovanja v terciarnih panogah gospodarstva. Ta plan pa se ne izvršuje, ker v ta namen ne ustvarjamo dovolj sredstev, zaradi neustreznih pogojev gospodarjenja. Tako je npr. neto produkt v terciarnih panogah gospodarstva v Sloveniji v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lani, večji za 25 %, udeležba družbe pa je v neto produktu višja za 26 %, kar pomeni, da udeležba družbe v neto produktu narašča hitreje kot sam neto produkt. Zato bodo družbeno-politične skupnosti v naslednjem obdobju morale voditi milejšo davčno politiko do teh panog.

Precej negotovost je tudi na račun tako imenovane dopolnilne obrti, ki dela družbi dvojno škodo. Prvič tak delavec opravlja popoldansko delo na račun dopoldanskega (zmanjšana produktivnost), drugič pa pri obrtnikih z registrirano obrtjo povzroča nezadovoljstvo, ki pa se odraža v tem, da obrtnik ustrezno ne razširi svojega poslovanja in s tem tudi dodatno ne zaposluje. Ovira za zaposlovanje so še omejitve števila zaposlenih pri privatnikih, delno pa tudi visoke najemnine poslovnih prostorov.

Začasnih rešitev tega problema bi lahko našli še več, ki pa bi položaj rešili le trenutno, z njimi pa bi naredili več škode kot pa koristi. Vodilo pri zaposlovanju bi moralo biti: strokovnost in sposobnost vsakega delavca, posebno pa vodilnega, šele nato pa naj bi vplivali na zaposlitev še ostali faktorji.

NAROČAJTE »NAŠE DELO« IN POSTANITE NJEGOV REDNI NAROČNIK!

»Naše delo« vas obvešča o vseh pomembnih vprašanjih in dogajanjih v občini.

SOCIALNI PROBLEMI BORCEV NOV IN VOJAŠKIH INVALIDOV

Stara Jugoslavija je bila med obema vojnama med najbolj zaostalimi deželami Evrope, kar se tiče skrbi za človeka in njegovih pravic do zavarovanja v primeru bolezni, starosti in onemoglosti, kakor tudi glede zaščite matere in otroka. Probleme socialne zaščite je še bolj zaostri- lo veliko število invalidov in vojnih sirot. Naša družbena skupnost pa je obvezana zagotoviti invalidom in borcem NOV ter njihovim družin- skim članom dostojno življenje, za- to je postalo varstvo invalidov in borcev NOV pomemben del social- nega varstva.

Ta služba je bila vse do leta 1962 odmaknjena od upravičencev, saj je skoraj vse naloge reševal okrajni ljudski odbor ali republika. Občine so imele le manjše pristojnosti, zato so se lahko aktivno lotile reševanja socialno varstvenih nalog šele po decentralizaciji tudi tega dela so- cialnega varstva.

PRAVICE VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV IN BORCEV NOV

Pravice vojaških vojnih invalidov in borcev zagotavljajo: zakon o vo- jaških vojnih invalidih, zakon o mi- rovnih vojaških invalidih, zakon o pokojninskem in invalidskem zava- rovanju ter vrsta drugih uredb in pravilnikov. Navedeni predpisi da- jejo invalidom naslednje pravice: pravico do osebne oz. družinske in- validnine, invalidskega ter posebne- ga invalidskega dodatka za šolanje otrok padlih borcev, pravico do otroškega dodatka, brezplačno zdravstveno zaščito vključno pra- vico do nabave ortopedskih pripo- močkov, pravico do topliško klimat- skega zdravljenja, do medicinske in poklicne rehabilitacije ter razne olajšave in pravice pri voznji, re- gistraciji ter nabavi osebnih motor- nih vozil.

Pravice, ki so zajamčene v pred- pisih socialnega zavarovanja, so: pravice do ugodnejše delovne in po- kojniške dobe in pravice do pove- čanja pokojnine. Zaposleni udele- ženci NOV pred 9. 9. 1943 z nizkimi mesečnimi prejemki imajo namreč pravico do dodatka za borce na pod- lagi zveznega oz. republiškega zaka- na o dodatku za borce. Toda že tako obširna zvezna in republiška zaka- nodaja ne zajema vseh borcev in in- validov, ki so potrebni pomoči, zato nudi tistim, ki ne uživajo pravice po navedeni zakonodaji, razne oblike pomoči občina iz svojih proračun- skih sredstev.

Predvsem o teh pomočeh pa želi- mo seznaniti občane, saj neredko slišimo razne neutemeljene kritike, češ da se vse premalo skrbi za bivše udeležence NOV.

Da bi se izboljšalo res slabo ma- terialno stanje nekaterih družin biv-

ših borcev NOV in omogočilo šola- nje njihovim otrokom, je Skupščina občine Laško l. 1964 sprejela odlok o družbeni denarni pomoči udele- žencem NOV, ki pa je bil pozneje se dopolnjen. Po tem odloku imajo pravico do raznih oblik denarnih po- moči udeleženci NOV, prostovoljci — borci za severno mejo 1918/19 ter ožji družinski člani, ki jih je pokojni borec preživljal, in sicer zakonec, otroci ali starsi. Seveda pa pridobi- jo to pravico le pod določenimi po- goji. Priznavalnine se dajejo osebam, ki imajo priznано udeležbo v NOV v dvojnem ali enojnem trajanju, ostale oblike pomoči pa tudi ostalim udeležencem NOV. Poleg udeležbe v NOV je pogoj za uveljavitev vseh oblik denarnih pomoči tudi slabo materialno stanje družine. O pravici in višini denarnih pomoči odločata komisija za materialna vprašanja borcev pri Zvezi združenj borcev NOV in komisija za vprašanja bor- cev in vojaških invalidov pri občini Laško.

Sprejet je bil tudi odlok o prispev- kih in davkih občanov občine Laško, ki določa, da se odmerjeni prispe- vek, razen iz delovnega razmerja, ki pripada občini, zniža za 25 % ali 15 %.

Za 25 % se zniža:

1. aktivnim udeležencem NOV, če jim je priznana posebna delovna do- ba v dvojnem trajanju pred 9. 9. 1943;

2. osebnim vojnim invalidom, če so se vključili v aktivno in organizi- rano delo za NOV pred 9. 9. 1943 — pod pogojem, da se izključno ukvar- jajo s kmetijstvom;

3. vdovam in vdovcem za padlimi ali umrliimi borci, ki so vstopili v NOV ali imajo priznано posebno de- lovno dobo v dvojnem trajanju pred 9. 9. 1943, dokler se ponovno ne po- roče in se ukvarjajo izključno s kme- tijstvom.

Zavezanec prispevka, ki izpolnju- jejo navedene pogoje, so pa stopili v NOV po 9. 9. 1943, se odmerjeni pri- spevek, ki pripada občini, zniža za 15 %.

Letos je občinska skupščina spre- jela še eno dopolnitev odloka o druž- beni denarni pomoči udeležencem NOV, na podlagi katere se dodelijo enkratne letne priznavalnine nosil- cem partizanskih spomenice l. 1941, ki stalno prebivajo na območju ob- čane Laško, in sicer ne glede na nji- hovo premoženjsko stanje. S tem je hotela dati priznanje prvoborcem in organizatorjem NOV.

PRIZNAVALNINE IN DENARNE POMOČI V ŠTEVILKAH

Trenutno prejema redne občinske priznavalnine 63 udeležcev v mese- nih zneskih od 50,00 do 200,00 N-din, denarne pomoči prejema 11 užival-

cev v mesečnih zneskih od 50,00 do 150,00 N-din, denarne pomoči za šola- nje pa je deležnih 11 uživalcev v mesečnih zneskih od 60,00 do 200,00 N-din.

Povprečni znesek priznavalnine znaša mesečno 122,00 N-din, družbe- nih denarnih pomoči 92,72 N-din, de- narnih pomoči za šolanje pa 108,00 N-din. Upravičenci navedenih oblik denarnih pomoči so v večini prime- rov mali kmetje oz. prevzitarji ali pa upokojenci z nizkimi pokojnina- mi. Čeprav denarne pomoči niso nji- hov edini vir dohodkov, so povprečni zneski tako nizki, da bi bila v pro- računu za l. 1968 vsekakor treba za- gotoviti sredstva za zvišanje, poseb- no še, če upoštevamo, da se prizna- valnine ob zvišanju življenjskih stro- škov še niso povečale.

Za 11 mesecev v letu 1967 je bilo izplačano za:

	N-din
priznavalnine	80.595,00
denarne pomoči	12.122,50
denarne pomoči za šolanje	9.049,24
zdravljenje borcev	2.388,00
prispevki za ZSZ	5.177,50
Skupaj	109.332,24

Vsa izplačila za osebne in družin- ske invalidske upravičence gredo v breme zveznega proračuna.

Na območju naše občine je 129 osebnih invalidov, 165 družinskih in- validskih upravičencev, 22 uživalcev ortopedskega dodatka in 42 užival- cev invalidskega dodatka. V 11 me- secih letos je bilo izplačano za:

	N-din
1. Osebne invalidnine	153.070,10
2. Družinske invalidnine	28.669,00
3. Invalidski dodatek	100.036,00
4. Ortopedski dodatek	23.787,30
5. Odtopedske pripomočke	12.639,48
6. Zdravila	2.434,68
7. Topliško zdravljenje	5.315,05
8. Klimatsko zdravljenje	5.690,00
9. Bolnično zdravljenje	48.822,46
10. Ambulantno zdravljenje	4.794,50
11. Regres pri nakupu osebnega avtomobila	5.100,00
Skupaj:	390.358,57

STANOVANJSKA VPRAŠANJA BORCEV IMAMO V GLAVNEM REŠENA

Med najbolj pereče probleme bor- cev NOV so prav gotovo sodila stan- novanjska vprašanja. Na tem po- dročju se je zelo trudila organiza- cija ZB NOV in ob razumevanju ob- čine in nekaterih delovnih organiza- cij uspela, da večjih stanovanjskih problemov v naši občini ni. Večje število borcev je v preteklih letih tudi prejelo posojila pod ugodnejši- mi pogoji za gradnjo stanovanjskih hiš. Toda pri teh posojilih niso pri-

šli v pošte borci — kmetje. Zato je občinska skupščina, z željo, da bi reševala tudi stanovanjsko vprašanje nekaterih kmetov — borcev NOV, v letu 1965 namenila za posojila kmetom borcem 5.000.000 S-din. Ta sredstva je koristilo 7 kmetov v zneskih od 200.000 do 900.000 S-din. Skupaj je bilo izkoriščeno 3.150.000 S-din.

Letos je bila med Skupščino občine Laško in Zvezo združenj borcev NOV Slovenije sklenjena kreditna pogodba za dodeljevanje kreditov kmetom — borcem NOV. Po tej pogodbi je dala Zveza združenj borcev NOV Slovenije občini Laško 20.000,00 N-din kot dolgoročno posojilo, vendar s pogojem, da le-ta zagotovi svojo udeležbo v enakem znesku. Tako je bilo za kreditiranje nujnih in opravičenih popravil stanovanj kmetom — borcem NOV na razpolago 40.000,00 N-din. Ta kredit je izkoristilo nadaljnjih 8 borcev v zneskih od 3.000,00 do 6.000,00 N-din. Ker je za navedene kredite še vedno zmanjkanje, želimo le-to, da bi bila sredstva na razpolago tudi prihodnje leto.

OKRKNJENE PRAVICE POVZROČAJO NA TERENU KRITIKO

Zdravstveno stanje borcev NOV ni zadovoljivo, zato bi bilo prav, da bi imeli pravico do zdravstvenega varstva vsi udeleženci NOV s priznano dvojno delovno dobo. V letošnjem letu pa je s spremembo zakona o zdravstvenem varstvu kmetov — borcev NOV nekaj upravičencev izgubilo pravico do popolnega zdravstvenega varstva. To so udeleženci NOV s priznano dvojno delovno dobo po 1. 1. 1945 do osvoboditve. Toda, kar je popolnoma nerazumljivo, pravico do zdravstvenega varstva — tudi kmetijskega, so izgubili tisti prevžitkarji, ki niso tako imenovani »čisti« kmetje, ker je pač prevzemnik posestva zaposlen. Ker torej zdravstvene zaščite iz naslova njegove zaposlitve niso mogli uveljaviti, pravica do kmetijskega zdravstvenega varstva pa jim je bila odvzeta, so ti prevžitkarji ostali brez slehernega zdravstvenega varstva.

Ta ukrep je izzval na terenu upravičeno kritiko, saj je prizadel prav starega in zdravniške nege toliko bolj potrebnega človeka. V nekaj primerih je zato upravičencem prekrbela zdravstvene knjižice občina in zanje plačuje prispevek po 47,50 N-din mesečno. Pri tem naj omenimo še to, da imajo vsi osebni vojaški invalidi pravico do brezplačnega zdravstvenega varstva. Če ne uživajo te pravice po predpisih socialnega zavarovanja, jim invalidsko zdravstveno knjižico izda pristojni upravni organ na podlagi zakona o vojaških vojnih invalidih.

TUDI PO UPOKOJITVI SE ŠE SPOMNIMO BORCEV — DELOVNIH TOVARIŠEV!

Za zaključek še nekaj misli o upokojitvah udeležencev NOV. Res je, da imajo udeleženci NOV po pred-

pisih socialnega zavarovanja pri upokojitvah ugodnejše starostne pogoje, vendar ima ta pogoj lahko tudi negativne posledice. Niso redki borci NOV, ki so bili upokojeni tako rekoč proti svoji volji in še v letih, ko so bili še zdravi in sposobni delati poln delovni čas. Zato so si po upokojitvi skušali najti zaposlitev, ne z namenom, da bi si izboljšali materialni položaj, pač pa le zato, da bi jim delo tudi po upokojitvi ohranilo v družbeni sredini položaj polnovrednih in aktivnih državljanov in bi jih rešilo pred dolgočasjem, enoličnostjo življenja in osamljenostjo.

Kaj želim s tem poudariti? Smo v času, ko nastaja nezaposlenost vedno večji družbeni problem. Lahko se zgodi, da bodo prav borci tisti, ki se bodo morali upokojiti, saj imajo pod določenimi pogoji, če ne dosežejo polne pokojnine, pravico do povečanja. Toda s tem, da smo borca NOV skušali zadovoljiti samo s kolikor toliko dobro pokojnino, mu pač nismo napravili ne vem kako velike usluge. Ali ga ne bomo prav

nasprotno s tem le težko udarili? Čutil se bo težko prizadetega, saj bo upravičeno smatral, da ni več koristen član družbe. Upravičeno, pravim zato, ker naše delovne organizacije prerade pozabijo na svoje bivše delavce, ki so se upokojili, so pa morda mnogo let pomagali ustvarjati dohodek in to ob najtežjih pogojih in z nizkimi mesečnimi prejemki. Koliko je pa pri nas delovnih organizacij, ki se svojih upokojencev spomnijo vsaj enkrat letno? Poleg tega se pa posebno od mladih ljudi večkrat sliši, da bi bil že čas, da bi nehali enkrat »s privilegiranjem« borcev.

Bivši borci NOV se tudi radi udeležujejo v vseh družbeno-političnih organizacijah in raznih društvi kot aktivni člani odborov, prav tako pa tudi v organih družbenega upravljanja, v svetih, komisijah in podobno. Zato bi bilo prav, da se nanje ob upokojitvi ne pozabi, saj bo to najlepši dokaz, da jih naša družba še vedno smatra za enakovredne državljanke in da želi njihovega udejstvovanja na vseh področjih še naprej.

Jože KOS:

Končno je status poravnalnih svetov urejen z zakonom

Poravnalni sveti so že močno afirmirana institucija družbenih organov za sporazumno odpravljanje sporov med občani. Občani se poravnalnih svetov s pridom poslužujejo, poravnalni sveti pa uspešno rešujejo sporna vprašanja.

Praksa je potrdila opravičenost obstoja poravnalnih svetov, ugotovila pa je tudi pomanjkljivosti, ker status poravnalnih svetov ni bil pravno urejen.

Do izida temeljnega zakona o poravnalnih svetih (Uradni list SFRJ, št. 23/67) status poravnalnih svetov dejansko pravno ni bil urejen, razen z določbo 4. odstavka 144. člena statuta občine Laško, ki daje svetu krajevne skupnosti pravico, da ustanovi poravnalni svet, in določb o poravnalnih svetih vsebovanih v statutih posameznih krajevnih skupnosti.

Splošnemu zakonu o poravnalnih svetih je sledil republiški zakon o poravnalnih svetih objavljen dne 15. novembra 1967 v 36. številki Uradnega lista SR Slovenije.

Omenjena zakona v glavnem uzakonjujeta dosedanje prakso na tem področju. Zvezni zakon pretežno določa vsebino in obliko dela poravnalnih svetov, republiški zakon ima pa težišče v pravnem urejanju organizacije poravnalnih svetov in postopek pred njimi.

BISTVENE DOLOČBE OBEH ZAKONOV

Poravnalnim svetom je dan status samostojnih in neodvisnih družbenih organov, ki posredujejo sporazumno izvensodno odpravo sporov med občani, občani in organizacijami ali sporov med organizacijami.

Poravnalni sveti lahko posredujejo v vseh spornih vprašanjih, razen v primerih, ko gre za zahtevke, za katere so po veljavnih predpisih pristojni drugi organi ali organizacije.

Udeležba v postopku pred poravnalnim svetom je prostovoljna. Poravnalni svet ne more proti nikomur uporabiti prisilnih sredstev ter ne sme zaračunati stroškov, niti takšna svoja delo.

Poravnalni sveti lahko posredujejo samo ob navzočnosti vseh sprtnih strank ali njihovih zastopnikov. Pobudo za posredovanje pa lahko sprejme tudi od ene stranke ali pa prične postopek na lastno pobudo, če misli, da bi bilo to v posameznem primeru koristno. V postopku pred poravnalnim svetom lahko dajejo poleg prizadetih strank pojasnila tudi druge stranke, če lahko to pripomore k rešitvi spornega vprašanja.

Poravnalni sveti lahko dajejo sprtnim strankam tudi nasvete, kako naj te na drugačen način rešujejo sporov vprašanje (pred sodiščem, pred upravnim organom, pred samoupravnim organom in podobno).

Ce se sprte stranke pred poravnalnim svetom sporazumejo, kako bodo rešile sporno razmerje, je poravnanli svet na njuno zahtevo dolžan napraviti o tem listino. Sporazum pred poravnalnim svetom ima pomen izvensodne poravnave.

Poravnanli svet ima predsednika in dva člana (lahko tudi več članov). Predsednik in člani morajo imeti namestnika.

Poravnalne svete lahko ustanavljajo krajevne skupnosti ter delovne in druge organizacije. Več krajevnih skupnosti lahko ustanovi skupen poravnanli svet. Ena krajevna skupnost sme ustanoviti več poravnalnih svetov.

Predsednika in člane poravnalne sveta ter njihove namestnike volijo občani na zborih volivcev — oziroma člani delovne skupnosti na zborih delovne skupnosti. Predsednik in člani poravnalnega sveta ter njihovi namestniki se volijo za dve leti ter so po poteku mandantne dobe lahko ponovno izvoljeni.

Ustanovitelj poravnalnega sveta

(krajevna skupnost, delovna ali druga organizacija) je dolžna zagotoviti materialne in druge pogoje za njegovo delovanje. Funkcija članov poravnalnega sveta je častna in brezplačna.

Poravnanli svet je dolžan obveščati občane in druge organizacije o delu in ugotovitvah pri svojem delu.

KAJ JE POTREBNO ZA VSKLADITEV ORGANIZACIJE IN DELA PORAVNALNIH SVETOV Z ZAKONI?

Nedvomno bi morali o tem, kje naj se ustanovijo poravnanli sveti, odločati občani na zborih volivcev oziroma člani delovnih skupnosti na svojih zborih. Predloge za število poravnalnih svetov in za njihove ustanovitelje naj bi pripravil Izvršni odbor občinske konference SZDL, ki bi moral preko krajevnih organizacij SZDL politično zainteresirati in seznaniti občane o vlogi, pomenu, nalogah in o predlogu organizacije

poravnalnih svetov. Ustanovitelji poravnalnih svetov, kar v našem primeru zlasti velja za krajevne skupnosti, bi morali ustrezno spremeniti ali dopolniti v svojih statutih določbe o ustanovitvi (soustanovitvi) in delu poravnalnih svetov. Na prvih prihodnjih zborih volivcev naj bi občani izvolili predsednika in člane poravnalnih svetov ter njihove namestnike. Verjetno bi bilo prav, če bi skrbel za izvedbo volitev izvršni odbor občinske konference SZDL.

Preden bi pristopili k reorganizaciji poravnalnih svetov, bi bilo koristno sklicati skupno posvetovanje predsednikov krajevnih organizacij SZDL in tajnikov ali predsednikov krajevnih skupnosti.

Reorganizacije poravnalnih svetov se moramo torej lotiti z zavestjo, da so poravnanli sveti institucije, ki lahko učinkovito vplivajo na razvijanje dobrih odnosov med občani, zato bomo z njimi to dosegli le, če bo organizacija svetov primerna, volitve članov demokratične ter občani dobro seznanjeni.

Sonja OCEPEK:

Kako zadovoljujemo stanovanjske potrebe

Najbrž ni presmela trditev, da v naši občini znatno primanjkuje stanovanj, saj je to problem, s katerim se danes srečujemo ne le pri nas, temveč deloma v vsaki občini. Ko razmišljamo o tem, ali in kako zadovoljujemo pri nas stanovanjske potrebe, moramo upoštevati stanovanjski fond v občini nasploh tako zasebni kot družbeni.

Zasebni stanovanjski fond se je v minulih petih letih znatno povečal, saj je bilo v tem času zgrajenih 110 novih stanovanj. Zlasti velik porast individualnih gradenj je opaziti v poreformskem obdobju, ko je bilo zgrajenih kar 74 stanovanj. To pospešeno privatno gradnjo so omogočili krediti, ki so jih dale delovne organizacije svojim članom. Vendar pa je treba tudi dodati, da so ti krediti znatno nižji od gradbenih stroškov, kar je često povzročilo, da so privatniki gradili tam, kjer so bili zanje stroški gradnje cenejši, zlasti na zemljiščih, ki so jim jih odstopali sorodniki. Ta zemljišča pa so bila komunalno neurejena, zato se je dograditev privatnih stanovanj prav zaradi tega zelo zavlekla. To nam priča podatek, da je od 170 stanovanj, kolikor se jih je začelo graditi v poreformskem obdobju, vključno z letošnjim letom, še večina nedograjenih.

Kljub povečanju privatnega stanovanjskega fonda, ostaja še mnogo nerešenih stanovanjskih problemov. Precejšnje število občanov namreč nima možnosti, da bi začeli z gradnjo lastnih stanovanj. Stanovanjske probleme teh občanov rešujejo delovne organizacije in občina.

STANOVANJSKI FOND OBČINE JE VEČINOMA STAR

Tako občina kot delovne organizacije imajo svoj lasten stanovanjski fond, ki ga povečujejo v skladu s svojimi finančnimi zmogljivostmi. Vendar pa je med tema dvema vrstama lastnikov stanovanj precejšnja razlika. Delovne organizacije so posebno v minulih letih znatno povečale svoj stanovanjski fond, medtem ko občina zaradi omejenih sredstev tega ni mogla. Tako je bilo npr. letos zgrajenih 22 novih stanovanj, od teh je le tri nabavila občina.

Razen številčne razlike med obema kategorijama lastnikov stano-

vanj v družbeni lastnini, pa obstoja še druga razlika — to je krog občanov, ki prosijo za dodelitev stanovanja.

Delovne organizacije dodeljujejo namreč stanovanja le svojim delavcem, kar je razumljivo, saj so zainteresirane, da zlasti kvalitetnejši kadri ne odhajajo od njih.

Občina pa dodeljuje stanovanja iz svojega fonda vsem kategorijam občanov, pri čemer mora prvenstveno reševati probleme tistih, ki nimajo možnosti dobiti stanovanja kje druge kot npr.: borcem, osebnim, družinskim in invalidskim upokojencem, socialno ogroženim občanom, občanom, ki

so zaposleni v tistih delovnih organizacijah ki še nimajo lastnega stanovanjskega fonda, občanom, ki so zaposleni izven občine itd. Število teh prosilcev za stanovanje pa nikakor ni majhno, čeprav ima občina zelo omejene možnosti preskrbeti jim človeku primerno bivališče.

Novo urejeno šolsko igrišče v Laškem

Slika: Foto-kino krožek Laško

Da bi podkrepili to trditev, je treba razen omenjenih finančnih možnosti občine upoštevati še stanje fonda, ki ga občina že ima in število občanov, ki stanovanje potrebujejo in zanj prosijo.

Trenutno občina razpolaga s 311, delovne organizacije pa s 565 stanovani. Pri tem bi kazalo pripomniti, da so nekatere delovne organizacije skoraj v celoti rešile stanovanjske probleme svojih delavcev kot npr.: Rudnik Laško, Pivovarna, Dravske elektrarne, Železniško transportno podjetje Ljubljana, Zdravstveni dom Laško, nekatere pa ga s pospešeno gradnjo stanovanj postopoma rešujejo, npr.: Volna Laško, Tovarna dokumentnega papirja Radeče, Tovarna lesne galanterije Rimske Toplice, dočim so skoraj vse manjše delovne organizacije domala brez lastnega stanovanjskega fonda.

Stanovanja delovnih organizacij in občine se razlikujejo med seboj tudi po kvaliteti. Fond prvih je namreč v pretežni meri poznejšega datuma, kar pomeni, da podjetja razpolagajo z modernjšimi in primernejšimi stanovanji.

Stanovanjski fond občine je večinoma star, potreben osnovnih popravil in modernizacije. Tu pa moramo poudariti, da je stanovanjska reforma pokazala precejšen uspeh, ki je značilen za ves star družbeni stanovanjski fond. Stanovanjsko podjetje je namreč zelo hitro interveniralo v tem do nedavna eksploativnem fondu, saj je domala vsa sredstva namenilo za popravilo in obnovo starega dotrajanega stanovanjskega fonda, ki je marsikje grozil, da bo propadel v kratkem času, kar bi nedvomno pomenilo za vse občutno škodo.

STANOVANJSKI PROBLEMI OBČANOV OD BLIZU IN KAKRŠNIH VEDNO NE VIDIMO

Da bi bila slika o tem, kakšne probleme ima občina pri zadovoljevanju stanovanjskih potreb občanov, popolnejša, pogledjmo:

- število občanov, ki prosijo občino za dodelitev stanovanja
- koliko prosilcev je zaposlenih in kje so zaposleni — v ali izven naše občine;
- koliko prosilcev je upokojenih, socialno ogroženih;
- koliko jih ima neprimerna stanovanja;
- koliko jih živi v skupnih gospodinjstvih s tujimi družinami in
- kako številne so njihove družine.

Ti podatki se nanašajo na minulih pet let, to je od leta 1962 do vključno letošnjega leta. Podatki najbrž v celoti ne ustrezajo dejanskemu stanju zlasti, ker je možno, da je kateremu od zaposlenih prosilcev dala stanovanje delovna organizacija, ki pa o tem ni obvestila za stanovanjske zadeve pristojnega občinskega upravnega organa.

Iz obdobja minulih petih let je pri tem organu evidentiranih 213 nerešenih prošelj za dodelitev stanovanja. Pri tem je treba poudariti,

da ni 213 občanov brez stanovanja, temveč, da so le-ti občani v neprimernih stanovanjih, ali pa, da žive v stanovanjih, ki so privatna lastnina nekoga drugega ali, da je kdo drug nosilec stanovanjske pravice.

Ena četrtnina tistih, ki so zaprosili za dodelitev stanovanja občino, predstavljajo upokojenci vseh vrst in socialno šibki občani. Tu moramo dodati, da ravno ti prosilci žive v najslabših stanovanjih in da že najdlje prosijo za primernejše bivališče. Ta kategorija občanov išče in želi predvsem stanovanja, ki bi bila cenejša. To je razumljivo, saj z dohodki, ki jih imajo, ne bi mogli plačevati visokih stanarin.

Polovica prosilcev za stanovanje je zaposlenih v delovnih organizacijah in ustanovah na območju občine, od teh pa večina dela v manjših delovnih organizacijah ali ustanovah, ki nimajo ali pa imajo zelo majhen stanovanjski fond. Vsi prosilci pa stanujejo v stanovanjih, ki so neprimerna, ker so vlažna, premajhna, podstrešna, brez pritlikin itd.

Četrtnina prosilcev so podnajemniki ali pa stanujejo v stanovanjih, ki so privatna lastnina in so jim lastniki odpovedali stanovanje. Pri slednjih sta pomembni dve okoliščini: marsikateri občan, ki ima lastno hišo, se vanjo ne more vseliti, ker je zasedena, če bi hotel stranke izseliti, pa bi te morale imeti na razpolago drugo stanovanje. Nekateri lastniki hiš pa sicer v njih stanujejo, vendar so zelo utesnjeni zaradi stanovalcev.

Skoro vse stavbe, v katerih lastnik ne more priti do stanovanja ali boljšega stanovanja, so zanemarjene, saj so stanarine v njih zaradi starosti hiš znatno nižje kot v sta-

novanjih, ki so družbene lastnine in so novejšega datuma. Ker sam lastnik v njih ne stanuje in zaradi nizkih stanarin ni zainteresiran, da bi popravil stavbo, najemnik pa se ne čuti odgovornega vzdrževati niti stanovanje kaj šele stavbo v dobrem stanju, je vrsta starejših privatnih hiš precej slabo vzdrževanih.

Četrtnina prosilcev živi v skupnih gospodinjstvih, bodisi s sorodniki, bodisi s tujimi osebami. To so v večini primerov mlajši občani, ki so še samski ali pa imajo že svoje družine in so zaposleni, pa iz najrazličnejših vzrokov ne morejo dobiti stanovanja.

Če končno pogledamo še številčno stanje družin vseh prosilcev, ne moremo, da ne bi poudarili, da je to najtežja stran stanovanjskih problemov, ki jih imamo. Polovica vseh prosilcev ima namreč po dva ali več otrok, ki nimajo za njihov zdrav razvoj in niti za učenje primernih stanovanjskih pogojev.

Vse povedano in pa dejstvo, da iz dneva v dan nastajajo nove družine, da že tako star občinski fond postaja še slabši in, da bi iz njega bilo nujno preseliti prenekatero stranko, govori za to, da stanovanjski problem v naši občini je in ker je, ga je treba nenehno z največjo prizadevnostjo reševati.

Pri tem pa je zlasti potrebno:

- dolgoročneje planiranje stanovanjske izgradnje in njena dosledna realizacija;
- sodelovanje vseh delovnih organizacij z občino in stanovanjskim podjetjem, zlasti pri reševanju stanovanjskih problemov borcev, upokojencev in delovnih invalidov in
- znatno večja gradnja cenejših stanovanj.

**Televizijski
pretvornik
na Maliču,
ki je bil
zgrajen
z združenimi
sredstvi
delovnih
organizacij**

Slika: Foto-kino
krožek Laško

STANOVANJSKA REFORMA IN STANOVANJSKO GOSPODARSTVO V NOVIH POGOJIH

Vključevanje celotnega našega gospodarstva v mednarodno delitev dela in mednarodno menjavo proizvodnih dobrin je in še bo imela velik vpliv na naše — do reforme močno, vase zaprto — gospodarstvo. Tržni pogoji so bili do reforme taki, da so praktično in teoretično zagotavljali prodajo in s tem v zvezi tudi proizvodnjo vsega mogočega in tudi nemogočega. Pod takimi pogoji monopolnih — nekonkurenčnih odnosov tudi cena za proizvedeno blago ni bila formirana iz vrednosti porabljenega materiala in vloženega dela, temveč je skoraj praviloma vsebovala tudi stroške (npr. za izgradnjo stanovanj), ki nimajo nobene zveze s samim izdelkom. »Očiščenje« cen posameznim izdelkom pa zahteva formiranje specializiranih — po možnosti samostojnih gospodarskih dejavnosti, ki bodo tudi finančno sposobne nadoknaditi iz očiščene cene posameznih izdelkov izločena bremena.

Stanovajska reforma je po tem sodeč tudi storila, oziroma teži k temu. Ukinitev stanovanjskih skladov še ne pomeni reforme, ker morajo biti za to izpolnjeni tudi drugi pogoji, kot na primer:

- ustvariti je bilo treba finančno in materialno osnovo stanovanjskega sklada;

- organizirati in razviti novo organizacijo stanovanjskega gospodarstva;

- stanovanja morajo postati potrebnošniško blago;

- materialna in finančna osnova stanovanjskega fonda mora postati tako močna, da se lahko uveljavi kot samostojna gospodarska panoga, s tem pa bo moralo odpasti subvencioniranje stanarin, kakor tudi 4 % stanovanjski prispevek itd.

ORGANIZACIJA IN ORGANIZACIJA STANOVANJSKEGA PODJETJA

Z likvidacijo občinskega stanovanjskega sklada v letu 1965, ki je mimogrede povedano vsaj na območju naše občine mnogo prispeval k hitrejšemu reševanju stanovanjskih problemov, je že bila postavljena prva osnova novi obliki in organizaciji za stanovanjsko gospodarstvo.

V Laškem je bil konec leta 1965 ustanovljen Zavod za stanovanjsko gospodarstvo in urejanje naselij z nalogo, da prevzame vse tiste posle, ki so jih dosedaj opravljali stanovanjski sklad, stanovanjska skupnost ter delno krajevne skupnosti in hišni sveti. Zavod se je v smislu predpisov potem preimenoval v Stanovanjsko podjetje.

Novo podjetje je bilo torej sistematično zasnovano, kar je omogočalo, da je tudi delo razmeroma hitro steklo. Sicer je bilo treba marsikaj še storiti za samo udrnitev podjetja, za prilagoditev samoupravnih aktov zakonitim predpisom, vendar le to

ni bistveno preprečevalo kontinuiranega dela. Samoupravljanje v stanovanjskih podjetjih je v marsičem specifično in se odvija na naslednji način:

Najvišji organ je Skupščina stanovalcev in ustanoviteljev podjetja. Skupščina izvoli izmed predstavnikov hišnih svetov 4 predstavnike stanovalcev ter 7 predstavnikov ustanoviteljev oziroma vlagateljev svojega stanovanjskega in poslovnega sklada, ki skupaj s predstavniki delovne skupnosti podjetja tvorijo razširjeni delavski svet. Razširjeni DS sklepa in sprejema vse tiste sklepe in odločitve, ki so širšega družbenega pomena. Tako odloča: o sprejetju programa investicij in investicijskih popravil, potrjuje statut podjetja, voli in razrešuje direktorja in podobno.

Notranja organizacija podjetja, ki je potrebna za normalno strokovno delo, je organizirana po sektorjih in to: računovodski z glavno blagajno in administracijo, samostojno referentno mesto za konjunkturne službe, tehnična služba ter direktor.

Razčlenjevanje pristojnosti posameznih sektorjev bi bilo vsekakor preobširno za ta prispevek, zato naj opozorim le na tehnično službo, ki je v Stanovanjskem podjetju Laško najmočnejše zasedena. Ta služba je z ozirom na potrebe in zmogljivosti stanovanjskega in poslovnega sklada preobsežna, vendar moramo upoštevati, da opravlja ta služba tudi druge dejavnosti, ki ne spadajo v okvir gospodarjenja s stavbami v družbeni lastnini — usluge za druge naročnike.

Tehnična služba je predvsem zadolžena, da pripravlja program investicijskih popravil, rekonstrukcij, novih investicij, da vodi in nadzira strokovna dela pri izvajanju del, projektira za lastne potrebe podjetja ter nudi strokovno pomoč hišnim svetom pri tekočem vzdrževanju stanovanjskih hiš. V pristojnost tehnične službe spada tudi organizacija (popravil) investicijskega vzdrževanja na terenu, ki se že odraža predvsem v tem, da se pristopa k načrtnemu in kompleksnemu delu, s čimer se doseže z manjšimi finančnimi sredstvi večji uspeh. To pa je tudi ena od najpomembnejših kvalitiet, ki je hišni sveti pred reformo niso bili v stanju realizirati. Rezultati takega dela so v zadnjih dveh letih tako pomembni, da jih tudi največji nasprotniki reformnih ukrepov v stanovanjskem gospodarstvu morajo priznati.

Za bralce bo prav gotovo zanimivo tudi naslednje:

V zadnjih — še ne polnih dveh letih — je Stanovanjsko podjetje Laško, ki ima vključeno v svoj stanovanjski in poslovni sklad 22 milijonov N-din vrednosti ali 78 % vsega družbenega sklada v občini Laško, vložilo okoli 750.000 N-din za tekoča

in investicijska popravila predvsem starih stavb. Od pomembnejših del, za katera menim, da jih je še posebno vredno omeniti, so vsekakor kompleksen pristop k popravilu hiš v samem centru Laškega, kompleksno popravilo vseh hiš na Breznem, Zidanem mostu in Rečici ter delno v Radečah.

Posebno skrb smo posvetili še obnovi ali preureditvi lokalov hotela Jadran v Radečah, kamor je investirano preko 33 tisoč N-din, preureditvi konfekcijske trgovine in železnice za podjetje »Merx« v Laškem, obnovitvi prodajalne kruha v Laškem, napeljavi centralne kurjave v Kinu Laško ter drugim izboljšavam, ki so jih bili deležni posamezni lokali obrti in gostinstva, s katerimi upravlja Stanovanjsko podjetje Laško.

Zlasti naj poudarim, da smo dogradili 27 garaž v naselju »Otok«, pridobili več novih stanovanj z nakupom ali adaptacijo v Laškem ter z rekonstrukcijo hiše št. 169 v Radečah, kamor bo ob dograditvi vložnih okoli 90.000 N-din, preuredili prostore v tri dvosobna stanovanja.

Skupno bo do konca leta 1967 vloženo iz sredstev amortizacije, razširjene reprodukcije in drugih sredstev skoraj 400 tisoč novih dinarjev.

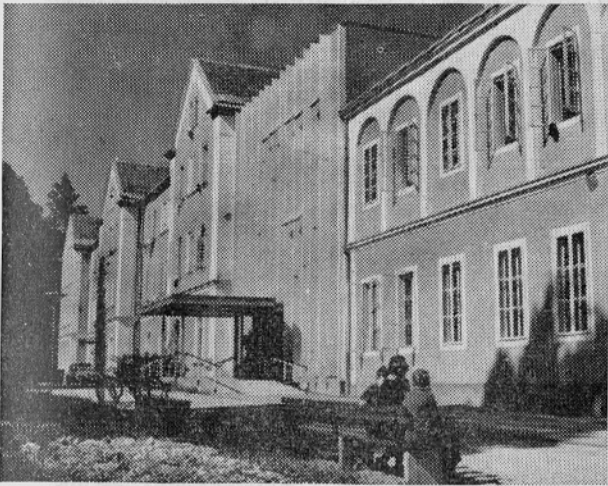
Pripomniti moram, da so posamezne zainteresirane organizacije v precejšnji meri razumele potrebo po takem načinu dejavnosti in so tudi same prispevale svoje deleže, kot npr.: »Peta« Radeče, »Merx« Celje in Skupščina občine Laško. Prepričan sem, da je dosednji način sodelovanja tako med uporabniki poslovnih prostorov, kakor tudi med vlagatelji stanovanj in stanovanjskim podjetjem še toliko viden, da ga ni treba še posebej poudarjati.

Tako, kot smo uvodoma ugotovili, da reforma v stanovanjskem gospodarstvu še ni v ukitvi občinskih stanovanjskih skladov, lahko trdimo, da tudi samo vzdrževanje in obnavljanje stanovanjskih in poslovnih prostorov še ni stanovanjsko gospodarstvo. Ob tej ugotovitvi imam pred očmi predvsem tako imenovano enostavno in razširjeno reprodukcijo predvsem stanovanjskega sklada (novogradnjo).

Po ukitvi občinskih stanovanjskih skladov so bila sredstva 4 % prispevka dana na razpolago tistemu, ki jih ustvarja, kar je vsekakor pravilno, povzroča pa seveda po drugi strani drobljenje tistih družbenih sredstev, ki so namenjena za stanovanjsko izgradnjo, kar ima za posledico, da ostaja del teh sredstev neizkoriščen v obliki obratnih sredstev ali pa se jih še bolj drobi v obliki individualnih kreditov. Slednja oblika drobljenja sredstev je vsekakor mnogo pomembnejša za družbo, kot pa se to nam samo dozdeva, vendar o tem drugič.

Z delom stanarin gospodarijo stanovalci

Z novo organizacijo upravljanja stanovanjskih hiš v družbeni lastnini skrbijo za investicijsko vzdrževanje hiš stanovanjska podjetja in enote. Ta dela obsegajo v glavnem velika popravila: obnovo streh, fasad, zamenjave mizarskih elementov (oken, vrat, podov), inštalacij in opreme v stanovanjih. Za ta dela je namenjenih do 40 % polnih stanarin. Za manjša popravila hiš in stanovanj, tj. za tekoče vzdrževanje je namenjenih 10–20 % polnih stanarin, odvisno pač od starosti objektov. Do 20 let stare hiše prejema 10 %, od 20–40 let stare 12 %, od 40–60 let 14 %, od 60–80 let 16 %, od 80–100 let 18 %, in nad 100 let stare — 20 % polnih stanarin. Montažne hiše prejema po 2 % več.

Obnovljeni objekti Zdravilišča v Laškem

Slika: Foto-kino krožek Laško

Z delom stanarin za tekoče vzdrževanje gospodarijo hišni sveti na podlagi letnih programov, ki jih sprejema zbor stanovalcev hiše. Ker hišni sveti niso pravne osebe, naročajo dela preko Stanovanjskega podjetja, ki opravlja za hišne svete vse finančne posle, nudi pa jim tudi vso strokovno pomoč pri njihovem poslovanju.

Stanovanjsko podjetje Laško je vsem svojim hišnim svetom posredovalo predpise:

Odlok o najvišji stanarini za stanovanje, odlok o minimalnih tehničnih normativih za vzdrževanje stanovanjskih hiš v družbeni lastnini in o načinu delitve sredstev za tekoče in investicijsko vzdrževanje, kakor tudi izveček iz zakona o pravicah in dolžnostih stanovalcev pri upravljanju stanovanjskih hiš ter drugo gradivo.

Stanovalci, ki so zainteresirani pri vzdrževanju in napredku stanovanjskega standarda in okolja svojega prebivališča, lahko s smotrnim gospodarjenjem s sredstvi tekočega vzdrževanja veliko koristnega store na tem področju. Sleherni pasiven odnos do teh vprašanj povzroča stagnacijo, zaradi vsakoletnih podražitev vzdrževalnih del pa celo razvrednotenje njihovih sredstev, ker bodo hišni sveti v kasnejših letih opravili ista dela z višjimi stroški.

Po periodičnem obračunu za III. četrtletje 1967 razpolagajo hišni sveti pri Stanovanjskem podjetju Laško z nad 10 milijoni starih dinarjev.

Na seji DS Stanovanjskega podjetja Laško, dne 25. 10. 1967 je bilo sklenjeno, da naj tehnična služba podjetja popiše potrebna tekoča popravila in dela v stavbah, ki razpolagajo z večjimi sredstvi in da v dogovoru s predstavniki teh hišnih svetov izvrši po-

trebna popravila oziroma dela. Ker so hišni sveti sami dolžni in odgovorni za tekoče vzdrževanje hiš in stanovanj, ne kaže, da bi s tako obliko dela Stanovanjsko podjetje stalno posegalo v pravice in dolžnosti hišnih svetov.

Delo in poslovanje hišnih svetov naj se ne omejuje le na posle tekočega vzdrževanja hiš in stanovanj, med katera spada zlasti pleskanje oken, vrat, slikanje skupnih prostorov, ureditev okolja hiš, manjše zamenjave elementov (npr. pip) ipd. Potrebno je, da hišni sveti na zborih stanovalcev prikažejo stanovalcem tudi njihove dolžnosti glede tekočega vzdrževanja stanovanj, ki gre v breme stanovalcev: obnove dotrajenih kljuk in ključavnic, okenskih zapirav, tesnil na pipah ipd., vodovodnih elementov, prezidave lončenih peči, zamenjave dotrajenih stikal, vtičnic, pravočasnega beljenja (slikanje) stanovanja, pleskanje opreme itd. Hišni sveti so dolžni razpravljati in poročati Stanovanjskemu podjetju o slehernem malomarnem odnosu stanovalcev do družbenega premoženja.

Vzdrževalne možnosti so pri nekaterih hišah zmajšane zaradi izpada stanarin, od nezaračunanih tako imenovanih mrtvih stanarin. Stanovanjsko podjetje Laško ima namreč registriranih 675,56 m² reduciranih stanovanjskih površin, od katerih koristniki ne plačujejo stanarine. Te površine se nahajajo v hišah, starih nad 50 let in se nanašajo na takratna neracionalno grajena stanovanja.

Izpad stanarin za ta stanovanja znaša letno okrog 1,2 milijona starih dinarjev. Te površine bo Stanovanjsko podjetje skušalo čimprej aktivirati, bodisi z ustreznimi adaptacijami (pregraditvijo velikih sob v dve manjši ipd.), s čimer se bodo veččlanskim družinam izboljšali stanovanjski pogoji, z graditvijo nadomestnih stanovanj, pri čemer bi se neracionalna stanovanja uporabila za poslovne namene, ali z modernizacijo takih stanovanj, ko bi odpadel faktor starosti (zastarelosti) pri izračunu stanarin.

Stanovanjsko podjetje Laško je moralo vložiti po večkratnih opominih tožbe proti 32 stanovalcem in koristnikom poslovnih prostorov zaradi neplačanih stanarin in najemnin v skupnem znesku nad 1,3 milijone starih dinarjev. Število neplačnikov, oziroma nerednih plačnikov je sicer majhno, saj nad 700 koristnikov stanovanj in poslovnih prostorov v redu izvršuje svoje obveznosti. Tudi to vprašanje zasluži pozornost in obravnavanje na sestankih stanovalcev.

Pri vseh teh in podobnih vprašanjih lahko hišni sveti in zbori stanovalcev kot neposredni upravljalci z delom stanarin in vobče stanovalci s svojimi pravicami in dolžnostmi v sodelovanju s Stanovanjskim podjetjem, mnogo pripomorejo za izboljšanje stanovanjske kulture, svojega življenjskega standarda in k lepšemu izgledu svojih bivališč ter naselij.

Vsem stanovalcem in koristnikom poslovnih prostorov, ki so v upravljanju našega podjetja, vsem hišnim svetom, predstavnikom stanovalcev in vlagateljev, poslovnim partnerjem ter sploh vsem, ki so kakorkoli z nami sodelovali, želimo obilo uspehov tudi v prihodnjem letu.

STANOVANJSKO PODJETJE LAŠKO

Zakonodaja in praksa v komunalni zemljiški politiki

V prvem delu tega prispevka, ki smo ga objavili v prejšnji številki, smo občane vsaj v grobih obrisih seznanili z zakonodajo s področja komunalne zemljiške politike.

Z današnjim drugim delom, ko zaključujemo članek, pa nameravamo pojasniti, kako poteka v naši občini urbanistično planiranje, kakšni so tu postopki za pridobitev stavbnega zemljišča ter kakšni za pridobitev lokacijskega in uporabnega dovoljenja.

Bojan TAJNSEK:

(Nadaljevanje in konec)

IZDELAVA URBANISTIČNEGA NACRTA IN DRUGE DOKUMENTACIJE

V skladu z zakonom o urbanističnem planiranju je bilo Stanovanjsko podjetje Laško pooblaščen, da:

- spremlja gibanje urbanizacije ter proučuje probleme ureditve in razvoja naselij;
- pripravi urbanistični program ter skrbi za izdelavo urbanističnih načrtov;
- strokovno pomaga za urbanizem pristojnemu upravnemu organu občine in
- arhivira ter evidentira urbanistično dokumentacijo.

V zvezi s tem se je Stanovanjsko podjetje med drugim pogodbeno zavezalo:

- da bo izdelalo urbanistični program občine in urbanistične rede do julija 1968;
- urbanistični načrt za Laško (že izdelan) ter urbanistični načrt za Radeče do leta 1968 ter
- zazidalne načrte za Ogeče, Taborje II, center Laškega, Radeč ter za Marija Gradec in Debro od leta 1968 do 1971.

Stanovanjsko podjetje Laško je bilo razen navedenega še pooblaščen, da opravlja tudi zakoličenje ter izdeluje lokacijsko dokumentacijo.

KAKO PRIDOBI OBCAN STAVBNO ZEMLJIŠČE

Stanovanjsko podjetje Laško je po občinskem odloku tudi pooblaščen za urejanje in oddajanje stavbnega zemljišča. Interesenti za gradnjo se morajo torej najprej zanimati pri stanovanjskem podjetju ali in kje obstajajo stavbna zemljišča. Če so na razpolago, razpiše stanovanjsko podjetje javni natečaj. Razpis javnega natečaja naj obsega: zazidalne podatke za stavbno zemljišče, rok za začetek in dokončanje graditve, izključno ceno, ki obsega odškodnino za pravico uporabe urejenega stavbnega zemljišča in dejanske stroške za ureditev tega zemljišča, rok za plačilo odškodnine za stavbno zemljišče, višino varščine in rok za predložitev ponudb za dodelitev stavbnega zemljišča, ki mora trajati najmanj 15 dni od objave razpisa. Izključno ceno določi posebna komisija, ki jo je imenovala skupščina občine.

Ce je bilo predmet licitacije nacionalizirano zemljišče, pozove podjetje za premoženjsko-pravne zadeve pristojni organ občine (pri oddelku za finance), da izvede postopek za odvzem nacionaliziranega zemljišča iz posesti prejšnjega lastnika in določi odškodnino. Po sklepu seje sveta za družbeni plan in finance SOb Laško iz leta 1966 znaša odškodnina prejšnjemu lastniku toliko, za kolikor je bila izlicitirana stavbna parcela na javnem natečaju. Ta, sicer za prejšnjega lastnika najugodnejša rešitev, je bila sprejeta zato, ker niti v republiškem merilu ni razjasnjeno, kaj da je pravična odškodnina za stavbno zemljišče. Zakon pravi samo, da je odškodnina prometna vrednost zemljišča, ki se oblikuje na območju kraja, oziroma naselja.

Zoper odločbo o odvzemu iz posesti je dopustna pritožba, zoper odločbo o odškodnini pa ni pritožbe, pač pa se lahko predloži zahteva občinskemu sodišču, da odmeri odškodnino. Po pravnomočnosti te odločbe stanovanjsko podjetje odda stavbno zemljišče v uporabo najboljšemu ponudniku z odločbo.

Takšno je stanje v zvezi z nacionaliziranimi gradbenimi zemljišči in tozadevno odškodnino prejšnjim

lastnikom še danes. Toda predvidoma še letos bo Zvezna skupščina po skrajšanem postopku obravnavala dva zakonska osnutka s tega področja, in sicer: osnutek zakona o določanju mest in naselij mestnega značaja in ožjih gradbenih okolišev in osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi. S temi osnutki so predvidene zlasti spremembe v načinu in obsegu podružbljenja (nacionalizacije) zemljišč predvidenih za gradnjo in spremembe o določitvi odškodnine za razlašene nepremičnine, vendar je o teh spremembah danes še preuranjeno razpravljati.

Prav tako odda stanovanjsko podjetje z odločbo v uporabo stavbno zemljišče (v smislu novega zakona), ki je postala družbena lastnina npr. z zaplenbo, razlastitvijo, pa tudi z nakupom. Vsekakor se pa stavbna zemljišča, ki so družbena lastnina, lahko oddajajo samo v uporabo in se ne morejo prodajati, tj. dajati v last. Tozadevne kupne pogodbe Stanovanjskega podjetja Laško torej niso v skladu z navedenim zakonom.

Občani in organizacije lahko ob določenih pogojih zidajo tudi izven tako imenovanih gradbenih okolišev. Na območju namreč, za katera še ni sprejet urbanistični načrt ali urbanistični red (npr. v naši občini), se do nadaljnje uporablja še določila uredbe o izdajanju izjemnih dovoljenj za uporabo zemljišč izven gradbenih okolišev za gradbene namene (Uradni list SRS, št. 29-237/63).

LOKACIJSKO IN GRADBENO DOVOLJENJE

Interesenti za gradnjo, ki že imajo pravico do uporabe stavbnega zemljišča po prej navedenih postopkih, si morajo, preden prično z gradnjo, oskrbeti še lokacijsko in gradbeno dovoljenje. V sprejemni pisarni občine Laško dobijo interesenti vse potrebne obrazce za zahtevek za izdajo lokacijskega in gradbenega dovoljenja. Tu lahko dobijo tudi obrazec — zahtevek za izdajo dovoljenja za rekonstrukcijo objekta, adaptacijo in obrazec — prigrasitev obnovitvenih, vzdrževalnih in preureditvenih del.

Podrobnejše informacije o postopku daje oddelek za gospodarstvo.

Lokacijsko dovoljenje ni potrebno za tekoča vzdrževalna dela na obstoječih objektih: za adaptacije, s katerimi se ne spreminjajo zunanost, velikost in namen obstoječih objektov; za graditev pomožnih objektov, kot so drvarnice, čebelnjaki, kurniki in drugi pomožni objekti; za garaže samo delno in še za postavitev začasnih objektov pri prireditvah ter za postavitev turističnih tabel.

Zahtevku za lokacijsko dovoljenje mora biti priloženo:

- lokacijska dokumentacija, ki vsebuje podatke za lego, funkcijo, višino in oblikovanje gradbenega objekta;
- soglasje občinske sanitarne inšpekcije (odločba);
- soglasje pristojne komunalne organizacije o možnosti priključka na javne komunalne naprave (elektrika, vodovod, kanalizacija);
- soglasje pristojnega organa za gradnjo v varstvenem pasu ceste, železnice ipd., če bo zgrajba stala v tem pasu;
- v izjemnih primerih soglasje zavoda za spomeniško varstvo, podjetja za PTT in podobno.

Ker je, kot že navedeno, *soglasje sanitarne inšpekcije* potrebno tako za lokacijsko kot gradbeno in uporabno dovoljenje, pojasnjujemo kar tu postopek:

- prošnji za soglasje k lokaciji mora investitor priložiti glavne podatke o vrsti, velikosti in namenu objekta, o tehničnem produkcijskem procesu v objektu, o zmogljivosti proizvodnje, o odpadnih snoveh, ki nastajajo pri uporabi objekta, o oblikovitosti in drugih značilnostih sveta (kraja), na katerem namerava graditi objekt, ter situacijski načrt s skico objekta, ki ga namerava zgraditi;
- prošnji za soglasje k projektu mora investitor priložiti investicijsko tehnično dokumentacijo;
- po končani graditvi oziroma rekonstrukciji objekta mora investitor zaprositi tudi sanitarno inšpekcijo, da mu dovoli začetek obratovanja oziroma uporabe zgrajenega objekta. To mora storiti najmanj osem dni pred koncem graditve.

Vloga za lokacijsko dovoljenje je takse prosta v zvezi z gradnjo, popraviljem stanovanjskih hiš; v ostalih primerih je treba vlogo kolkovati z 10,00 N-din in 0,50 N-din.

Po pravomočnosti lokacijskega dovoljenja, ki ga izda oddelek za gospodarstvo, vložijo investitorji zahtevek za izdajo gradbenega dovoljenja.

Zahtevku za izdajo *gradbenega dovoljenja* mora biti priloženo:

- investicijsko tehnična dokumentacija — projekt v 2 izvodih (za posojilo pri banki odnosno podjetju je potreben poseben izvod, prav tako za sanitarno inšpekcijo);
- ostale priloge zahteva občina že v postopku za izdajo lokacijskega dovoljenja.

Vloga za gradbeno dovoljenje je takse prosta v zvezi z zidanjem ali popraviljem stanovanjskih hiš. V ostalih primerih je treba vlogo kolkovati z 0,50 N-din in pa po predračunski vrednosti objekta (0,1 promile od vrednosti, vendar z določenimi izjemami).

TEHNIČNI PREGLED ZGRADBE

Po izvršeni gradnji ali rekonstrukciji je investitor dolžan v 8 dneh po prejemu obvestila izvajalca, da je investicijski objekt ali njegov del zgrajen, oziroma, da so dela v zvezi z rekonstrukcijo dokončana, vložiti pri oddelku za gospodarstvo *zahtevke za tehnični pregled*. Zahtevek mora vsebovati zlasti: ime in vrsto investicijskega objekta, kraj graditve, številko in datum dovoljenja za graditev z označbo upravnega organa, ki ga je izdal, ime gospodarske organizacije, ki je gradila investicijski objekt oziroma izvedla napeljavo ali dobavila opremo in naprave in ime organizacije, ki je izdelala investicijsko tehnično dokumentacijo.

Investitor in organizacija, ki je gradila investicijski objekt, morata do dneva začetka tehničnega pregleda pripraviti vso *potrebno dokumentacijo*, zlasti pa:

- dovoljenje za graditev investicijskega objekta;
- investicijsko tehnično dokumentacijo z vsemi spremembami in dopolnitvami, na podlagi katere je bil investicijski objekt zgrajen;
- gradbeno pogodbo;
- dnevnik o izvajanju del in knjigo obračunskih izmer;
- dokumente o kvaliteti vgrajenega materiala in konstrukcij, napeljav, opreme in naprav;
- dokumente o izvršenih preiskavah konstrukcij, napeljav in naprav glede njihove nosilnosti, tehnične neoporečnosti in varnosti.

Navedena dokumentacija mora biti komisiji na razpolago do dneva, določenega za začetek dela komisije.

PRED VSELITVIJO SE UPORABNO DOVOLJENJE

Pristojni upravni organ, tj. oddelek za gospodarstvo izda nato v 8 dneh od prejema zapisnika o delu komisije za tehnični pregled odločbo — *uporabno dovoljenje*. Če so ugotovljene nepravilnosti na objektu, seveda tudi možna odločba o odpravi nepravilnosti določenem roku ali celo odločba o porušitvi objekta.

Najpoznejše ob izdaji uporabnega dovoljenja si morajo občani pri pristojnem občinskem organu oskrbeti še hišno številko.

Investitor, ki je prejel uporabno dovoljenje in ki ima še srečo z obrtniškimi storitvami — se lahko končno vseli v zgradbo.

PA SE NEKAJ O PRISPEVKU ZA UPORABO MESTNEGA ZEMLJIŠČA

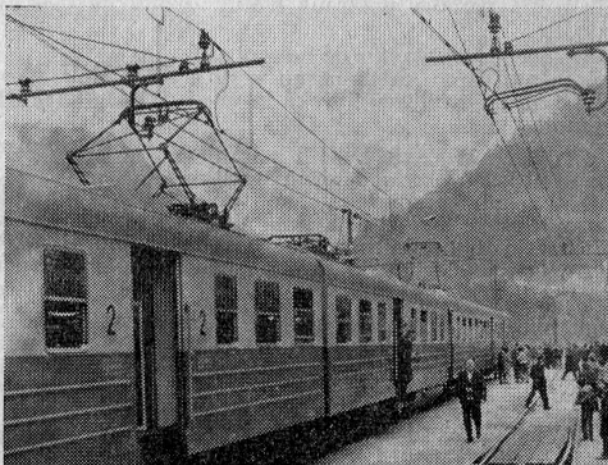
V prvem delu članka nismo navedli zakonodaje, ki obravnava »prispevek za uporabo mestnega zemljišča«. To iz razlogov, ker je o tej tematiki že pisalo naše glasilo v 1. številki.

Občane zato ponovno opozarjamo na članek Franca Peršeta: »Zakaj prispevek za uporabo mestnega zemljišča?«, ki obširneje razpravlja o tem vprašanju s področja komunalne zemljiške politike.

NAŠE IN TUDI MISLI DRUGIH O OBRAVNAVANEM

In kot smo navedli že v uvodu, za zaključek le nekaj misli v zvezi z obravnavanim. Pridobivanje zemljišč za načrtno stanovanjsko in komunalno gradnjo je že dalj časa eden glavnih problemov urbanističnega razvoja mest in naselij mestnega značaja. V praksi se zemljišča za gradnjo pridobivajo na podlagi prisiljenega odkupa, torej po postopku urejenem s predpisi o nacionalizaciji in razlastitvi, kot tudi potom svobodnega prometa z zemljišči, s pogodbo. Doslej nacionalizirana zemljišča so v glavnem že pozidana in tudi obstoječi zakon o razlastitvi, ki je bil že večkrat spremenjen, ne daje občinskim skupščinam dovolj možnosti za prožno politiko pridobivanja stavbnih zemljišč. Bistveni problem pa je še tu pravična odškodnina za zemljišče. Predvidena nova zvezna in tudi republiška zakonodaja o nacionalizaciji gradbenih zemljišč in o ekspropriaciji pa odpira širša obzorja. Ni prezreti tudi določila 16. člena republiškega zakona o urbanističnem planiranju, ki določa, da lahko občinska skupščina z odlokom razglasi splošno prepoved graditve ter prepoved parcelacije zemljišča na območjih, za katera se predvideva izdelava zazidalnega načrta.

Organizacija za urejanje stavbnih zemljišč bi morala imeti na zalogi določen družbeni fond zemljišč, ki bi ga nakupila po stanju v naravi in ga urejenega oddajala na natečaju. To je tudi temeljno izhodišče zakona o urejanju stavbnih zemljišč. Tu so problemi kratkoročni krediti za pravočasen nakup zemljišč. Družbene naložbe v tej smeri bi se dobro obrestovale.

V Zidanem mostu 27. novembra 1967 dopoldne, ko je prvič po novi elektrificirani progi pripeljal vlak iz Ljubljane

Slika: Foto-kino krožek Laško

Končno je treba poudariti, da niti z nacionalizacijo niti ekspropriacijo ali omejitvijo prometa z zemljišči ne bomo rešili vprašanja načrtne gradnje in urbanistične discipline, če sami ne bomo sposobni menjati naše prakse in se vedno znova prilagajati novim družbenim odnosom.

O problemu pravične odškodnine za zemljišče, ki je doslej še eden izmed bistvenih odprtih problemov

v sklopu zemljiške politike, sedaj ne bi razpravljali, ker kot že povedano, osnutka novih zakonov o nacionalizaciji in zlasti o ekspropriaciji nanovo podrobneje urejata to vprašanje.

O tem pa bi kazalo spregovoriti kaj več v posebnem članku v eni prihodnjih števil, ko bosta zakona objavljena in uveljavljena.

Brez sodelovanja lastnikov živali zatiranje živalskih kužnih bolezni ni uspešno

Kaj vemo in česa še ne vemo o znakih živalskih kužnih bolezni ter o ukrepih, ki jih moramo dosledno izvajati, da bo akcija zatiranja kužnih bolezni res uspešna?

Na ta vprašanja v jedrnatih oblikah strokovno odgovarja in pojasnjuje v tem članku avtor tega sestavka, veterinarski inšpektor občine Laško — dr. Slavko MALENSEK.

S tem prispevkom, ki ga je uredništvo z zadovoljstvom uvrstilo v glasilo občine Laško, želimo živinorejce predvsem seznaniti z najbolj značilnimi znaki posameznih vrst živalskih kužnih bolezni, da bi jih tako že vnaprej opozorili na morebitne pojave živalskih kužnih bolezni in na skupno skrb ter odgovornost, da se bolezen v kali zatire in prepreči njeno širjenje.

Gospodarska škoda, ki z izbruhom živalske kužne bolezni nastane ne le za posameznika, ampak tudi za vso našo skupnost, je narekovala to potrebo — pričujoči članek.

Prepričani smo, da smo s tem prispevkom ustregli našim živinorejcem. Zato ne dvomimo, da bodo z zadovoljstvom sprejeli in proučili članek, ob izbruhu katerekoli kužne bolezni pa z vso zavzetostjo in razumevanjem podprli akcijo za zatiranje bolezni. Le tako bomo preprečili škodo, ki bi sicer zaradi nevednosti ali premajhne pozornosti utegnila nastati za vso občino ali celo za širšo skupnost.

Če smo ta namen dosegli, bo avtorju in uredništvu to v največje zadovoljstvo!

UREDNIŠTVO

Kužne bolezni povzročajo kužne klice ali virusi. Ti povzročitelji pa niso vidni s prostim očesom, ampak jih ugotavljamo v posebnih laboratorijih.

Določene živalske kužne bolezni se prenašajo samo na določeno vrsto živali ali od živali na človeka in obratno.

Zatiranje živalskih kužnih bolezni pa ni uspešno brez sodelovanja lastnikov živali. Zaradi tega zakon obvezuje vsakega lastnika, imetnika ali čuvaja živine, da mora kužne bolezni javiti veterinarski službi.

Kako pa naj lastnik ali čuvaj živine spozna sum kužne bolezni?

Na to vprašanje odgovarja zakon, ki določa, da je sum kužne bolezni podan,

»če v istem dvorišču in v isti čredi v časovnem razdobju 20 dni zbolijo ali pogine pod enakimi znaki obolenja dvoje ali troje živali.«

Za najvažnejše kužne bolezni, ki se pojavljajo ali obstaja neposredna nevarnost, da bi se pojavile na pod-

ročju naše občine, posredujemo znake obolenja. Po teh opisih obolenja bodo lastniki živali lahko spoznali in ugotovili vsaj sum kužnega obolenja.

ZUNANJI ZNAKI NEKATERIH ŽIVALSKIH KUŽNIH BOLEZNI

Splošne bolezni

1. **Svinjska rdečica:** Žival nenadoma preneha jesti, visoka vročina, običajno 41–42° C. V času 1–3 dni pogine. Bolezen je ozdravljiva.

2. **Svinjska kuga:** Izražena onemoglost, živali se zavlačijo v steljo, pri hoji omahujejo in se opotekajo z zadnjim delom telesa; rep je spuščen, glas hripav. Slabo uživajo hrano, zehajo, menja se driska in zaprtje, močna žeja, temperatura navadno niha od 40–41° C. Tok bolezni navadno do 7 dni. V kritičnih primerih več tednov. Bolezen je neozdravljiva.

3. **Afriška prašičja kuga:** zelo slični znaki obolenja kakor pri navadni

svinjski kugi; težko dihanje, bruhanje, kašelj, pomodritev kože na gobcu in notranjih bedrih. Temperatura se menja od 40–42° C. Bolezen je neozdravljiva.

4. **Slinavka in parkljevka:** Za to boleznijo obolevajo samo parkljarji (goveda, svinje, ovce, koze in parkljava divjad).

Pri svinjah nastopi šepavost, pri vseh drugih parkljarjih pa poleg šepanja tudi slinjenje. Na sluznici jezika, na brezobnem delu dlesni, redko tudi na trdem in mehkem nebu v ustih, na sluznici nozdrvi, nosnih odprtinah, na gobčku, na koži med parklji, na kroni parkljev, na koži vimena in mošnje je opaziti mehurje v velikosti pšeničnega zrnja do velikosti oreha, ki so napolnjeni z bistro tekočino.

5. **Pljučna kuga goved:** kratek suh in boleč kašelj, sluzav do gnojen izcedek iz nosu in podkožna oteklina v predelu grla. Visoka temperatura do 42° C. Bolezen je neozdravljiva.

6. **Tuberkuloza domačih živali:** Izrazitih vidnih znakov obolenja ni opaziti. Včasih nastopa suh kašelj, hujšanje, driskavost, natečene žleze na vimenu. Bolezen ugotavljamo samo potom razpoznavnega cepljenja.

7. **Bruceloza domačih živali:** Ta bolezen se pojavlja največ pri govedu, redkeje pri svinjah. Živali so navadno pri dobrem apetitu in tudi v dobri prehranbeni kondiciji. Pri kravah, ovcah in kozah nastopa predčasno izvrženje ploda, zastoj posteljice po izvrženju ali po porodu, pri plemenjakih oteklost spolnih žlez.

8. **Vranični prisad (Anthrax):** Naglo prenehanje uživanja hrane, visoka temperatura do 42° C, napenjanje, otežkočeno dihanje, oteklina na vratu. Pogin nastopi lahko že v 18 urah. Pravočasna pomoč je uspešna.

9. **Šumeči prisad:** šepanje, neboleče oteklina na raznih delih telesa, najpogosteje na glavi, vratu, nogah, prsih, plečih, hrbtu in križu. Pod pritiskom roke te natekline šumijo. Bolezen ni ozdravljiva.

10. **Hemoragična septikemija pri govedu in divjadi:** nagla onemoglost z napornim dihanjem, solzenjem, krvavitev iz nosu, oteklina grla in dušenje.

11. **Steklina:** napada vse živali in ljudi. Najpogostejše se pojavlja na pseih in mačkah. Spremenjeno obnašanje, ki je izraženo v močni razdražljivosti ali potrnosti; v napadih brez vzroka na drugo živino in ljudi, izguba prišečnosti, ohromelost spodnje čeljusti ali zadnjega dela telesa, slinjenje. Bolezen je neozdravljiva.

12. **Smrkavost pri konjih:** hitro utrujanje, naduha, potenje, zamolkel in suh kašelj, sluzav do gnojen izcedek iz nosu. Bolezen je neozdravljiva.

13. **Kužna malokrvnost konj:** hitro utrujanje in potenje tudi pri lahkih delih. Omahovanje zadnjega dela telesa. Hladne, nebolne testaste otekline na prsih, med prednjimi nogami, na moških spolnih organih. Temperatura se dnevno menja od normalne do 41° C. Bolezen je neozdravljiva.

14. **Afriška smrkavost konj:** buntice in čirni na koži, iz katerih se cedi gnojna vsebina.

15. **Garjavost kopitarjev, ovac in koz:** izpadanje dlake oziroma volne, predvsem na glavi, vratu, bedrih in nogah. V kroničnih primerih mesta po vsej koži močan srbež, na goilih delih kože izpuščaji in krastice.

Spolne bolezni

16. **Mehuričasti izpuščaji pri konjih in govedu:** otekllost in drobni izpuščaji — mehurčki na spolnih organih. Na mestu počenih mehurčkov nastanejo ranice, nato krastice in srbež.

17. **Spolna kuga konj:** pri žrebcu in kobili otekline na spolnem organu. Oteklina je testasta in hladna,

na kateri nastanejo drobne bunkice, ki zapuščajo bele madeže. Oslabljenost zadnjega dela telesa, včasih žival poveša uho, spodnjo ustnico ali nosno krilo.

18. **Trihomonijaza krav in bikov:** rdeče zažarjena sluznica spolnih organov, natečena z gnojnim izcedkom.

Bolezni perutnine

19. **Kokošja kuga:** modrordeča do temnomodra koža in podbradek, otekline okrog oči in na vratu, driskavost, naježenost perja, otežkočeno dihanje, z odprtim kljunom lovi zrak, pri čemer je slišati glasove kot hropenje. Bolezen ni ozdravljiva.

20. **Kolera perutnine:** živali nočejo jesti, padajo na tla in naglo poginejo. Bolezen ni ozdravljiva.

21. **Kokošnji tifus:** bolezen traja več tednov, hujšanje, slab apetit, opotekanje pri hoji, driska zelenkasto-bele barve. Bolezen je neozdravljiva.

22. **Kužno kronično obolenje dihalnih organov pri perutnini:** težko dihanje in kihanje, izcedek iz nosu, hujšanje, pri nesnicah zmanjšanje nesnosti jajc.

Bolezni čebel

23. **Nalezljiva pršičavost čebel:** Čebeli ne morejo poleteti, temveč padajo pred čebelnjakom na tla, kjer z razširjenimi krili onemoglo prhutajo.

24. **Kuga čebelnega legla:** Pokrovi celic v satovju so vpognjeni, na pokrovih se pojavljajo temni madeži in luknjice na razjedenih robovih celic, barva ličinkinega telesa se spreminja od normalno biserno-bele

barve do sivo-rumenkaste in do čokoladne barve. V panju s to boleznijo čebel, je čutiti vonj po mizar-skem kleju.

25. **Nozemoza čebel:** Okužene čebele lezejo iz panja in se vznemirjeno gibajo, poskakujejo, prhutajo s krili, padajo na tla in naglo poginejo. Zadek je močno povečan, driskajo.

Bolezni rib

26. **Kužna bolezen pri krapih (Ascites cyprinus capri):** Koža pordeči, na koži rane v velikosti dinarja, včasih tudi večje z neravnimi rdečimi robovi. Pogosto je opaziti napihnjenost želodca, izbuljenost oči, naježenost luskin, iz katerih priteče na pristik bistra tekočina.

27. **Vrtinčavost pri postrvi (Lentosporiasis salmonidae):** Postrv se obrača okoli svoje osi, rep je izrazito črn, zakrčljivost hrbtenice in skrajšanje skržnih poklopcev.

Bolezni malih živali

28. **Kužna bolezen divjih zajcev (Tularemia):** Onemoglost, opotekanje. Zajci se dajo z lahkoto ujeti. Ta bolezen je nevarna za ljudi.

29. **Kužna bolezen kuncev (Myxomatosis):** Očne veke zelo otekle z gnojnim izcedkom, otekline na smrčku, na sluznici nosu, v ušesih in na spolnih organih.

30. **Psitakoz:** Ta bolezen se najpogostejše pojavlja pri papigah. Njeni znaki so: onemoglost, zaspanost, naježenost, driska, težko dihanje, izcedek iz nosu, razdraženost, drhtenje, krči, naglo hujšanje in ohromelost. Ta bolezen je nevarna tudi za človeka.

Ukrepi za zatiranje kužnih bolezni

Če se torej pojavi kužna bolezen ali se pojavijo znaki, po katerih se lahko sumi na kužno bolezen, mora lastnik živine to takoj prijaviti veterinarski službi, le ta pa mora obvestiti za veterinarstvo pristojni občinski upravni organ. Ugotovljeno kužno bolezen mora občinski upravni organ prijaviti vsem sosednjim občinam, pristojnemu republiškem upravnemu organu in določene kužne bolezni tudi zveznemu pristojnemu organu. O pojavi določenih posebno nevarnih kužnih bolezni mora pristojni zvezni organ obvestiti tudi sosedne države. To je določeno s posebnimi meddržavnimi konvencijami. Pristojni Zvezni sekretariat izdaja petnajstdnevni bilten o gibanju živalskih kužnih bolezni na ozemlju SFRJ.

Čim je ugotovljena kužna bolezen, objavi in odredi občinski za veterinarstvo pristojen upravni organ ukrepe za zatiranje bolezni. Če lastnik ali posestnik živali ne izvrši izdanih ukrepov, je kazensko odgovoren, občinski upravni organ pa odredi izvršitev ukrepov določeni delovni organizaciji na stroške lastnika živali.

Glede na naravo in nevarnost kužne bolezni občinski upravni organ lahko odredi:

1. popis vse živine na okuženem ali ogroženem področju;
2. ločitev zdrave od bolne živine;
3. zaporo obolelih živali;
4. prepoved dogona ali dovoza živine na odkupna mesta, zadružne dogone, živinske trge, sejme, razstave, likmovanja;
5. prepoved ali omejitev gibanja živine;
6. prepoved klanja živine;
7. zasilne zakole ali ubijanje živine;
8. kontumac in pobijanje potepuških psov in mačk;

9. omejitev gibanja oseb, ki prihajajo v dotiko z obolelo živino ali z živino, za katero se samo sumi, da je obolela;

10. zaščitno cepljenje in diagnostične preiskave;

11. blokiranje okuženih krajev in območij;

12. razkužbe hlevov in dvorišč, pašnikov in napa-jališč, kakor tudi predmetov, ki so prišli v dotiko z obolelo živino.

Da bi se preprečil nastop nekaterih kužnih bolezni, se odrejajo v določenih časovnih obdobjih obvezna preventivna in zaščitna cepljenja, ter diagnostične in druge preiskave, kot so npr. tuberkulinizacija goved, serološki pregledi krvi na brucelozo, maleinizacija konjev, zaščitno cepljenje psov proti steklini itd.

Po zakonskih določilih so organi za notranje zadeve dolžni pristojnemu upravnemu organu na njegovo zahtevo pomagati pri izvajanju veterinarsko-sanitarnih ukrepov po tem zakonu.

Republiški in zvezni upravni organ lahko zahteva pomoč ustrezne vojaške enote, da blokira okuženo ali ogroženo področje.

Zatiranje živalskih kužnih bolezni ni samo v interesu države oziroma skupnosti, ampak tudi vsakega lastnika ali posestnika živine.

Ob izbruhu določenih kužnih bolezni se namreč zapre izvoz živine in živinorejskih proizvodov. Posledica tega pa je občuten padec cen živine in s tem težak finančni udarec za vso živinorejo.

Za živino, ki je bila ubita, zaklana ali je poginila, kakor tudi za predmete, ki so bili uničeni zaradi izvršitve odrejenih ukrepov za zatiranje kužnih bolezni, pripada lastniku ali posestniku živine odškodnina. Ta odškodnina pa je seveda vezana na določene pogoje.

Pogodbeno sodelovanje v kmetijstvu - pot do večje tržne proizvodnje

Kooperacija kot pogodbeno sodelovanje med zasebnimi kmetijskimi proizvajalci in družbenimi organizacijami, je eden pozitivnih činiteljev, ki bo zlasti v bodočnosti močno vplival na povečano kmetijsko proizvodnjo, posebno če računamo, da je še preko 90 % vse zemlje v lasti privatnih proizvajalcev in da so proizvodne možnosti premalo izkoriščene.

Kmetu, ki sodeluje v proizvodnem sodelovanju s kmetijsko zadrugo, naj se večja življenjski standard z ostalimi proizvajalci, vedeti pa mora, kakšna je njegova perspektiva. V večini kmetijskih organizacij je kooperacija s kmeti zapuščena, ali pa je omejena le na sklepanje formalnih pogodb, brez dejanske proizvodne vsebine, čeprav v kooperaciji ne bi smelo biti nekih šablon. Jasno bi moral biti nakazan cilj, h kateremu v kooperacijskih odnosih težimo, to je večja tržna proizvodnja, ki jo bomo lažje dosegli s specializirano proizvodnjo.

V občini Laško je kmetijska proizvodnja zelo razdrobljena, saj pridelujejo kmetje na svojih kmetijah vse, kar rabijo za lastno prehrano, za prodajo pa ostane zelo malo, zato pa je njihov standard tudi nizek. Pri nas so ustrezni pogoji za razvoj živinoreje in sadjarstva in bi morala biti kooperacija usmerjena predvsem v ti dve panogi našega kmetijstva.

Kmetijska zadruga Laško sklepa s svojimi kooperanti dve vrsti pogodb in sicer pogodbo o letnem sodelovanju in pogodbo o trajnem sodelovanju v kmetijski proizvodnji.

V letni pogodbi se proizvajalec obveže sodelovati z zadrugo samo za določene pridelke na površinah, ki jih medsebojno določita. Zadruga se obveže kooperantu dobaviti umetna gnojila, seme, zaščitna sredstva, krmila, za rejo in pitanje mu po pogodbi nabavi živino, hkrati mu nudi strojne usluge, vse te nabave mu tudi kreditira, če kooperant ne zmore takojšnjega plačila.

V pogodbi se tudi določi, kaj mora kmet oddati zadrugi v nakup, oziroma kaj ji mora oddati v zamenjavo za prejeti material. Pri realizaciji te pogodbe prizna kmetijska zadruga kooperantu popust pri umetnih gnojilih, krmilih in strojnih storitvah.

Zadruga ima sklenjenih 300 letnih pogodb.

Pri trajni pogodbi sodeluje kmet — kooperant z zadrugo v celoti, zadruga mu na podlagi ugotovitev predlaga smer proizvodnje in se zavaruje, da nudi proizvajalcu vse, kar rabi za dobro obdelovanje, po potrebi mu kreditira vsakoletne potrebe nabavljanja materiala in uslug. Vsa-

ko leto pa mora skleniti z zadrugo še ustrezno letno pogodbo o sodelovanju in se obvezati, da bo kupoval v zadrugi vse material in oddajal zadrugi vse tržne viške, ki so predmet te pogodbe in mu jih plačati po dogovorjeni ceni.

Tako sklenjenih pogodb z zadrugo je 217.

V letu 1967 bo zadruga odkupila ca. 100.000 l mleka iz kooperacije, živino in ostale pridelke. Kreditirala je nabavo 160 ton umetnih gnojil in ostalega materiala, živine in strojev v vrednosti 19.800.000 S-din; od tega odpade na živino in stroje 9 milijonov S-din. V kooperacijski proizvod-

nji ima zadruga zaposlene 4 ljudi in veže njihov efekt dela na višino osebnega dohodka.

Kljub obvezam v pogodbi, da bo zadruga odkupila od kooperantov vse s pogodbo določene pridelke, se to vedno ne izvaja dosledno, čeprav se zadruga trudi prodati čimveč tržnih viškov tudi ostalih zadrugnikov.

Sprostitev trgovine s kmetijskimi pridelki pa narekuje čim širše organizirano proizvodnjo, ker bo moralo tudi tu obstojati načelo, da tisti, ki proizvodnjo financira in nudi druge usluge, naj bo praviloma tudi kupec kmetijskih pridelkov.

Pavle AJDNIK:

USLUŽNOSTNA OBRT V OBČINI ŠE NE ZADOVOLJUJE OBČANOV

Obrt nedvomno ni nekaj novega, ni nikakršen izum 20. stoletja ali pa morda obdobja zadnjih nekaj let. Kljub temu se o tej vrsti dejavnosti v zadnjem času kar precej govori, če ne v dobrem, potem pa v slabem smislu. Obrt so poznali, bodisi proizvodno ali uslužnostno, že v srednjem veku in še mnogo prej, ko so se z delitvijo dela začeli oblikovati posamezni poklici. Današnja obrt se od takratne seveda razlikuje. Vzporedno z razvojem gospodarstva se je razvijala tudi družba, ki je razvoju obrti dajala v posameznih obdobjih različen poudarek, temu primerno pa se je potem obrt tudi razvijala.

Pri nas dolgo časa po vojni obrti nismo priznali tistega mesta v razvoju, kot bi ga morali. Stališča, da bo industrija nadoknadila in nadomestila večino obrti, so bila tako močna, da je obrt dejansko pešala in nazadovala. Razvoj celotnega gospodarstva pa je iz dneva v dan vse bolj terjal tudi proizvode obrtne dejavnosti kot dopolnitev industrije, občani pa smo pogrešali predvsem obrtnike, ki bi nam popravili to in ono. Obrtnikov pa ni bilo veliko, saj so se raje zaposlili v industriji, kjer so bili pogoji dela ugodnejši, da jatve pa manjše. Kakšno pa je stanje danes? Ali je v občini obrt primerno razvita?

Ne bom se spuščal v problematiko obrtnih delovnih organizacij družbenega sektorja, ker so to podjetja večinoma proizvodnega značaja, če pa opravljajo usluge, prevzemajo najraje dela v večjem obsegu, tako da pridejo drobne in nujne potrebe občanov le redko v poštev. Napotil se bom zato predvsem v zasebni sektor

obrti, med tiste obrtnike, ki opravljajo storitve in ki jih občan, naj bo to kmet ali delavec, občan iz mesta ali vasi, potrebuje in išče.

Če se ozremo nekaj let nazaj, potem lahko ugotovimo, da se storitvena obrt zaradi že navedenih razlogov ni mogla razvijati tako, kakor bi se glede na potrebe morala. Občani so si v tistem času pomagali, kakor so pač vedeli in znali. Če vas morda zanimajo številke: leta 1963, ko je obrt začela počasi zopet oživljati, smo imeli na območju občine 83 zasebnih obrtnih delavnic z okrog 120 zaposlenimi (mojstrov in tuje delovne sile). Seveda je bilo stanje pred tem letom še dosti slabše.

Do danes so se razmere izboljšale in spremenile. Naj pa takoj povem, da je z nekoliko hitrejšim razvojem obrti rasel tudi družbeni in življenjski standard, s tem pa so nastale tudi večje in nove potrebe po storitveni obrti. Obstoječe stanje zato tudi danes ni zadovoljivo. Ob koncu letošnjega leta bomo imeli v občini po oceni 110 obrtnih delavnic z okrog 160 zaposlenimi (upoštevanih je tudi 20 avtoprevoznikov). Poleg teh delavcev-obrtnikov, ki jim je delo v obrti osnovni vir dohodka, pa bo tudi okrog 30 oseb, ki opravljajo obrtne storitve kot postranski poklic. Leta 1963 te možnosti še ni bilo. Takšne so torej številke, ki pa seveda še zdaleč ne povedo vsega. Prikažejo le porast števila obrtnikov, s tem so pa seveda tudi možnosti za zadovoljevanje potreb po storitvah večje. Obstoječe stanje pa v celoti ne odgovarja in tudi večanje števila občanov, ki opravljajo storitve kot postranski poklic, stanja ne more rešiti.

O problemih krajev ali krajevnih skupnosti po posameznih vrstah obrtnih storitev je težko govoriti. Kaj več lahko ob tej priliki rečem le o razširjenosti obrtnikov na splošno, to je glede občine kot celote. Posameznih vrst obrtnikov imamo s takšnega stališča res dovolj, neprimerna je morda le njihova mreža razprostranjenosti, drugih vrst obrtnikov pa sploh nimamo.

V občini imamo npr. le enega obrtnika steklarja, ki ima delavnico v Laškem. Težko si predstavljam, da bo občan iz Vrbovega ali od kod drugod šel v Laško, da bo dobil primerno šipo (če bo sila, potem bo seveda moral na pot) kmet z Mrzlega polja, kateremu se je zdrobilo kolo pri vozu, bo moral po novo kolo v Radeče ali na Brezno; inštalaterja za vodovod, kot samostojnega obrtnika, boste v občini našli le enega; v Rimskih Toplicah nikar ne iščite čevljarja, ker ga ni, napotiti se boste morali vsaj v Gračnico, če že ne kam dalje, saj je v občini 6 čevljarjev; itd., itd. Navedel sem le nekaj primerov posameznih vrst obrtnikov, ki sicer so, vendar pa v precejšnjem številu ali pa v neprimeren kraju. Zavedam se, da neke res optimalne rešitve ni, da pa razmere, kakršne so, v veliki meri niso ugodne niti primerne. S takšnimi primeri, kot sem jih navedel, bi lahko

namreč še nadaljeval, vendar nima smisla.

Ali se vi morda ne bi vprašali, kako in ali je sploh mogoče, da tri šivilje v občini (vse 3 so v Laškem) zadovoljujejo potrebam 9.600 žensk? Res je, konfekcija zmanjšuje potrebe po tej vrsti dejavnosti, toda spreminja se tudi moda, s tem pa tudi želje in potrebe po preureditvi in obnovitvah oblek. Tega pa konfekcija ne opravlja, tovrstno delo nujno ostaja šiviljam (pri nas le trem, ki morajo biti zelo pridne!).

Kupili ste si peč na olje? Lepo in prav, saj se kurilno olje ni podražilo, zima je tudi že tukaj. Pustimo to, kako ste peč pripeljali domov (pri 20 avtoprevoznikih s težkimi avtomobili to res ne bi smelo biti težko, »težak« je bil morda le račun za prevoz), želim tudi, da bi se ob tej peči prijetno počutili. Samo, naj vam peč ne odpove! Pooblaščen delavnica za tovrstna popravila — Elektrosignal — je v Celju, na pomoč — brezplačno v garancijskem roku, zelo dobro plačano po preteku tega roka — boste morali dolgo čakati, popravilo pa bo morda v redu opravljeno, ali pa tudi ne, kakor se je to zgodilo pri nas na občini. Ker za takšna popravila obrtnika nimamo, morate torej res v Celje.

Vidite in teh problemov je še in še. Katere vrste storitvene obrti nam pa potem še manjkajo oziroma so

slabo, nezadostno razvite? Naj na vedem samo nekatere: splošna mehanika, mehanika dvokoles, mopedov in drugih motornih vozil, elektromehanika za popravila gospodinjskih strojev in aparatov, avtoelektričarstvo, popravilo kmetijskih strojev, jermenarstvo, popraviljanje nogavic, dežnikov, tapetništvo, kemično čiščenje in barvanje, čiščenje in mazanje vozil, pečarstvo itd.

Morda bo kdo dejal: Vsega tega pa res ne rabim. Res je, vsak posameznik ne rabi vseh teh vrst obrti, vsaj naenkrat ne, vsi skupaj pa rabimo marsikaj, samo da godrnjamo vsak zase in se jezimo, ker jaz ne dobim pravočasno vodovodnega inštalaterja, sosed ne dobi kolarja, pri Frančkovih si ne vedo kaj, ker je pri televizorju »stanka« (ampak prava, ne tista, objavljena na ekranu), pri Pečnikovih si je mama omastila edini zimski plašč, v Celje v kemično čistilnico je daleč in še čakati je treba kar precej časa. Tako ima eden ta problem, drugi drugega, vseh pa se nabere in povpraševanje po posameznih obrtnikih je lahko še večje, kot pa sem navedel.

Težave v obrti torej so in bodo. Skušajmo jih omiliti, stanje izboljšati. Kako in kaj, to je pa seveda že drugo, čisto posebno vprašanje. Ugotovitev, da uslužnostna obrt v občini še ne zadovoljuje občanov, pa nedvomno drži.

Franc PRELOVEC:

S SEDANJIM VARSTVOM PRI DELU NE MOREMO BITI POVSEM ZADOVOLJNI

Mednarodna organizacija dela je v juliju 1947 sprejela konvencijo o inspekciji dela, ki jo je Jugoslavija ratificirala leta 1955. Ta konvencija je po ustavi SFRJ sestavni del naše zakonodaje o varstvu pri delu. Na podlagi te konvencije je v SFRJ bil sprejet poseben zakon o inspekciji dela, ki se je sicer večkrat spreminjal, tako da je nazadnje postal leta 1965 zakon o varstvu pri delu.

Predhodno so službe inspekcije dela opravljali okrajci, ko pa so se pristojnosti polagoma prenašale na občine, je tudi v Laškem bila v letu 1961 ustanovljena stalna služba inspekcije dela. V tem obdobju se je tudi občina teritorialno razširila, tako da lahko dejansko o realnem stanju varstva pri delu na območju naše občine, pišemo šele od 1963 leta dalje. Čeprav v tem štiriletnem obdobju v številu zaposlenih ni bilo pomembnejših gibanj, je prvi dve leti število poškodb pri delu raslo, v naslednjih dveh letih pa upadalo. Torej bi v tem pogledu prizadevanj za varstvo pri delu v začetku ne mogli kritizirati, saj se je od 563 poškodb pri delu v letu 1963, to število v letu 1966 znižalo na 440 ali

za okoli 22 %. V primerjavi s številom zaposlenih, se je v letu 1963 poškodovalo 13,5 % vseh zaposlenih, v letu 1966 pa le 9,5 % vseh zaposlenih. Tudi značaj poškodb je bil v letu 1963 težji.

Medtem ko je v letu 1963 vsak poškodovanec болоval povprečno po 19 dni, je ta številka v letu 1966 padla in je poškodovanec болоval povprečno le 17 dni, torej dva dni manj, kar kaže na delno lažji značaj poškodb. Pa tudi sicer lahko trdimo, da se je stanje glede števila poškodb izboljšalo, saj v letu 1963 zaradi poškodb pri delu dnevno ni delalo 30 delavcev oziroma 0,79 % vseh zaposlenih. V letu 1966 pa dnevno ni delalo 24 delavcev oziroma 0,52 % vseh zaposlenih. Čeprav smo v tem pogledu uspeli izboljšati položaj delavca kot takega, pa nas finančne številke silijo k razmišljanju.

V letu 1963 smo zaradi poškodb pri delu zgubili 305.234 N-din narodnega dohodka, v letu 1966 pa smo zgubili že 689.616 N-din narodnega dohodka. Uspeli smo znižati število poškodb, nismo pa uspeli znižati vrednosti izgubljenega narodnega

dohodka, ki je narasel za več kot 100 %. Če seštejemo izgubljeni narodni dohodek zaradi poškodb pri delu za minula štiri leta, dobimo vsoto 1.746.425 N-din. S takim položajem potemtakem res ne moremo biti zadovoljni, kajti finančna sredstva, ki so zaradi poškodb pri delu izgubljena, so le previsoka.

Na žalost pa moramo ugotavljati, da pridemo še do večjih števil pri obolenjih. Sicer tudi pri obolenjih z vidika varstva delavca lahko ugotavljamo izboljšano stanje. Tako je v letu 1963 болоvalo skupno 4.615 delavcev, kar pomeni, da je vsak delavec, zaposlen v naši občini po enkrat болоval. V letu 1964 se je ta številka povečala na 6.399 obolelih, dočim je v letu 1965 padla na 5.377 leta 1966 pa na 4.831 obolelih. Torej smo v letu 1966 uspeli število obolenj znižati z ozirom na leto 1964 in 1965, še vedno pa je to število večje, kot je bilo leta 1963.

Glede števila bolniških dni prav tako ugotavljamo, da je bilo leta 1963 vseh bolniških dni 47.866, do to število bolniških dni narašča do leta 1965, v letu 1966 pa pade na 54.747 bolniških dni. Torej velja ena-

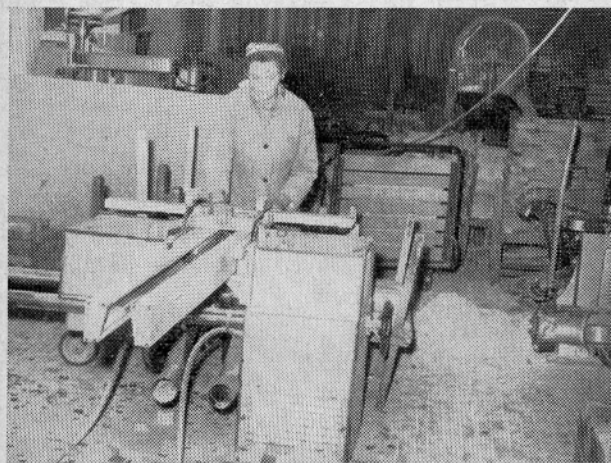
ka razlaga kakor za obolele tudi za bolniške dneve. Nadalje ugotavljamo, da npr. leta 1963 dnevno ni delalo zaradi poškodb in obolenj 159 delavcev ali 4 % vseh zaposlenih, v letu 1966 pa dnevno ni delalo že 182 delavcev ali 4,3 % vseh zaposlenih. To torej pomeni, če smo pri poškodbah pri delu uspeli znižati število poškodb, nam to pri obolenjih ni uspelo, ampak je ta številka znatno narasla.

N-din. Za leto 1966 znaša izguba kar 5.254.617 N-din. To pomeni za celih 234 % več kot leta 1963. Če torej seštejemo izgubljeni narodni dohodek, finančna sredstva za poškodbe in obolenja, ki so jih izdale gospodarske in ostale organizacije ter finančna sredstva za poškodbe in obolenja, ki jih je izdalo socialno zavarovanje, dobimo skupno vsoto v znesku 4.394.365 N-din. Že ta vsota precej pomeni za štiriletno obdobje.

skupno izgubili finančnih sredstev za 35.831.239 N-din. Ta znesek pa predstavlja za naše gospodarstvo v občini ogromno izgubo. Res je, da so organizacije vložile dokajšnja finančna sredstva za izboljšanje varstva pri delu, vendar pa je razmerje izdanih finančnih sredstev za varstvo pri delu proti izgubljenim finančnim sredstvom izdanih za poškodbe in obolenja preveliko, ker se giblje v razmerju 1:17 v korist izgubljenih sredstev.

Pri raznih pregledih še vedno ugotavljamo večje ali manjše pomanjkljivosti na elektronapeljavah, delovnih in pogonskih strojih, v delovnih prostorih, na deloviščih in gradbiščih. Te pomanjkljivosti so še vedno v 50 % vseh poškodb glavni vzrok, ki ga nikakor ne smemo omalovaževati. Zanimarjati pa ne bi smeli niti delavca samega in njegove varstvene vzgoje, saj v ostalih 50 % prihaja do poškodb po krivdi delavca.

Da bi stanje na tem področju izboljšali, bomo morali še razmisliti o problematiki varstva pri delu. Vsekakor bomo še morali vložiti finančna sredstva v izboljšavo delovnih pogojev kot tudi finančna sredstva za varstveno vzgojo delavcev. Obenem pa bomo morali z več dobre volje in več razumevanja povezati proizvodni proces z varstvom pri delu, ki je prav tako sestavni del proizvodnega procesa.

Stroju za glajenje lesa v Tovarni lesne galanterije v Rimskih Toplicah strežejo spretne roke delavke

Slika: Foto-kino krožek Laško

Se slabše pa je stanje v finančnem pogledu. V letu 1963 smo zaradi poškodb in obolenj izgubili narodni dohodek v vrednosti 1.575.748

Ta vsota pa se je leta 1966 zvišala na 12.032.937 N-din, kar predstavlja domala 200 % več.

V štiriletnem obdobju smo torej

Cenko JANČIČ:

SKRBIMO ZA VEČJO VARNOST PROMETA NA NAŠIH CESTAH

Občinska komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu v Laškem izvaja najrazličnejše akcije z namenom, da bi zaščitila ljudi pred nevarnostmi, ki jih povzročajo vedno hitrejši in gostejši cestni promet. Prav zaradi takšnih značilnosti sodobnega cestnega prometa, ko je ves tehnični napredek izkoriščen zato, da se dosežejo večje hitrosti in še večja uporabnost ter množičnost vozil, se pojavlja vedno več novih problemov, ki jih je treba rešiti istočasno.

Motorno vozilo, pešec, kolesar, mopedist in vprega, so različni členi te zamotane prometne verige, pri kateri se vsak od njih v povsem različnem svojstvu pojavlja na isti prometni žili — cesti. Vse naše akcije so pri reševanju prometne problematike posvečale pozornost zdaj temu zdaj drugemu členu te prometne verige, kakor je pač pokazala potreba.

Res je, da že predpisi postavljajo za vsakega od njih in za vse skupaj pravila, ki naj veljajo na cestah zato, da bi bil promet čim varnejši in čim manj oviran. Tudi namen teh akcij je ta, da se vsi občani seznanijo z novimi prometnimi pravili,

zlasti pa, da jih osvojijo vsi uporabniki cest. Vendar dosedanji sistem tolmačenja prometnih predpisov in pozivanja ljudi na prometno disciplino ne more več zadovoljevati v naši prometni propagandi oziroma vzgoji. Doseči moramo več, namreč to, da bomo vzbudili med tako različnimi kategorijami uporabnikov cest medsebojno razumevanje in spoštovanje. Različni interesi na cesti, zlasti pa različne tehnične, fizične in psihične sposobnosti vsakega, ki se vključuje v promet, ne smejo biti povod za samovoljno ponašanje na cesti in za slepo izsiljevanje pravic po eni strani, niti za brezobzirno uveljavljanje tehničnih in fizičnih prednosti na drugi strani. Stremeti moramo za tem, da bo prometna vzgoja dvignila prometno disciplino na tisto raven, na kateri se bo srečalo in povežalo znanje prometnih predpisov vseh koristnikov cest z njihovim kulturnim ponašanjem, z razumevanjem drug drugega, s tovarištvom, voljo do medsebojnega pomaganja in podobno.

Da bi se lahko uspešno pristopilo k vzgoji uporabnikov cest v tej smeri, bi bilo prav in potrebno, da bi

se v večji meri posvetila prometni vzgoji s te strani tudi društva, organizacije in ustanove, ki so zainteresirane za varnost prometa ali vzgojo prebivalstva, kot npr. avto moto društva, združenja šoferjev in avtomekanikov, društva ljudske tehnike, društva prijateljev mladine, Rdeči križ in šole.

Krivični bi bili, če bi vso odgovornost za prometne nesreče zvrčali samo na voznike, saj so znani še drugi objektivni vzroki, kot so slaba in nepregledna cestišča, razne vremenske nepravilnosti in podobno, vendar pa ne moremo mimo podatkov, ki voznike močno obremenjujejo. Še vedno ugotavljamo največ prometnih nesreč zaradi neprimerne hitrosti in vpliva alkohola, kar voznike ne opravičuje, temveč nalaga odgovornim organom ostrejšo ukrepanje.

Komisija za vzgojo in varnost v cestnem prometu je na področju vzgoje v prometu organizirala vrsto propagandnih akcij, predavanj in predvajanj prometno vzgojnih filmov in to predvsem za šolsko mladino. V okviru zvezne prometno vzgojne akcije pod geslom »Prometno vzgojo v šole« v času od 15. 9. do

15. 12. 1966 je komisija razpisala nagraadni natečaj v obliki pismenih nalog oziroma odgovorov na vprašanja s področja prometnih predpisov. V tem natečaju je tekmovalo 695 učencev iz 9 šol. Pravilnih rešitev je bilo 311, nagrade pa je prejelo 150 učencev v skupni vrednosti

šolsko mladino je bilo izvedenih 6 predavanj s filmi ob prisotnosti 800 otrok. Šola Laško je izvedla izpite za kolesarje za učence od 6. do 8. razreda osnovne šole v obliki testnih pol. Testiranih je bilo okrog 200 učencev, izpit pa je pozitivno opravilo 117 učencev. Navedena šola je

cestnem prometu. Pomoč in sodelovanje je bilo doseženo le z nekaterimi od njih. Največ pomoči in sodelovanja je bilo od strani Združenja šoferjev in avtomehnikov Laško, ki je nekatere akcije samostojno izvedlo. Tudi šolska vodstva so z razumevanjem sodelovala pri akcijah za vzgojo v prometu in to predvsem osnovna šola »Primoža Trubarja« v Laškem, ki že nekaj let prireja izpite za kolesarje za šolsko mladino. V večini šol so vzgojitelji na roditeljskih sestankih obravnavali s starši vzgojo otrok v prometu. Pouk o prometni vzgoji se je v preteklem letu vršil po učnem načrtu v vseh osnovnih šolah v občini, in sicer za učence 6. do 8. razreda določeno število ur pri tehničnem pouku, za učence nižjih razredov pa v sklopu drugih učnih predmetov. Mladina ima veliko zanimanje do tega učnega predmeta in z veseljem sodeluje pri prometno vzgojnih akcijah. Zato je bilo vsem vodstvom osnovnih šol priporočeno, da ustanovijo posebne pionirske prometne krožke pod naslovom »Pionirska straža«. Doslej je bilo ustanovljenih že 6 takih krožkov.

Delo komisije bi bilo uspešnejše, če bi na področju prometne vzgoje sodelovale vse že prej omenjene organizacije in drugi odgovorni forumi in če bi bila komisiji zagotovljena primerna finančna sredstva.

Dolžnost vseh uporabnikov cest pa je, da s prometno disciplino, kulturnim ponašanjem in medsebojnim razumevanjem pripomoremo k boljšemu redu in večji varnosti na naših cestah.

Na pobudo občanov z Jagnjenice pri Radečah je bila letos asfaltirana še cesta od Starega dvora do novega naselja

Slika: Foto-kino krožek Laško

1.500 N-dinarjev. Prosvetni delavci so v tem času imeli predavanja o vzgoji otrok v prometu na 37 roditeljskih sestankih ob navzočnosti 870 staršev.

V drugi prometno vzgojni akciji »17. junij — dan varstva otrok v prometu« je bila letos na ta dan izvedena proslava v večini osnovnih šol v občini ter se je teh proslav in predavanj udeležilo nad 1800 otrok. V letošnjem letu je bilo sklicanih 8 roditeljskih sestankov s prisotnostjo 350 staršev, na katerih se je obravnavala vzgoja otrok v prometu. Za

izvedla tudi spretnostno vožnjo s kolesi, na kateri je tekmovalo 24 učencev. Za odrasle so kinematografi predvajali prometno vzgojne filme pri 9 kinopredstavah ob prisotnosti 1200 kinoobiskovalcev. Nadalje je bilo nabavljenih in objavljenih 1500 letakov in plakatov s parolami in opozorili za voznike motornih vozil in druge koristnike cest o previdni, obzirni in varni vožnji.

Pri svojem delu je komisija iskala pomoč in sodelovanje pri drugih organizacijah, ki so po svoji dejavnosti zainteresirane za varnost v

Anton MARUSA:

Službi požarnega varstva več pozornosti

Hitra rast industrijske proizvodnje in vzporedno s tem razvoj gospodarstva, v zadnjih letih v veliki meri povečuje tudi nevarnost pred požarom. Ta bojazen je popolnoma opravičljiva, kajti proizvodne zmogljivosti že preraščajo dosedanje investicijske naložbe. Spričo povečanja proizvodnih sil in materialnih sredstev, postajajo ali so že pretesni obstoječi in novozgrajeni industrijski ter drugi gospodarski objekti. Zaradi pomanjkanja ustreznih skladiščnih prostorov, se uporabljajo za skladiščenje razne lesene šupe in drugi provizorični objekti, ki največkrat nimajo niti osnovnih pogojev varnosti pred požarom. Še vedno pa obstaja največja nevarnost za požar v lesni, papirni in tekstilni industriji.

Potrebo po modernizaciji požarno-varnostne službe v gospodarskih in drugih organizacijah narekuje tudi novi tehnološki postopek v naši industriji, uporaba raznih kemičnih surovin v proizvodnji in tudi čedalje večja uporaba raznih tekočin in plinastih goriv v industriji kot v zasebnih gospodinjstvih. Tem okoliščinam pa se služba požarnega varstva še ni prilagodila. Predvsem še nima dovolj sodobne opreme in naprav za gašenje goriv in drugih kemičnih snovi.

Inšpekcijska požarno-varnostna služba pri rednih kontrolnih pregledih ugotavlja, da industrijske in druge gospodarske organizacije ne posvečajo dovolj pozornosti:

- preventivni vzgoji zaposlenih za varnost pred požarom;
- redu in čistoči v objektih in izven njih;
- prepovedi kajenja v obratnih prostorih;
- odstranjevanju pomanjkljivosti na električnih inštalacijah;
- pravilnemu vskladiščenju lahko vnetljivih tekočin in karbida, ter
- varnemu obratovanju v lakirnicah in drugih za požar nevarnih obratih.

Na območju občine je preko 100 raznih industrijskih in drugih gospodarskih objektov in naprav, kjer se opravljajo redni požarno-varnostni pregledi. Poleg tega sta še 2 skladišča razstreliva in 15 skladišč za hrambo vnetljivih tekočin, ki so pod nadzorstvom v smislu požarnega varstva. Pregledi se opravljajo enkrat, pri večjih gospodarskih organizacijah pa po dvakrat letno.

Večina večjih delovnih organizacij ima zadovoljivo organizirano požarno varnostno službo in se pri njih stanje iz leta v leto izboljšuje, to pa predvsem tam, kjer so bili zgrajeni novi objekti. Pri nekaterih manjših organizacijah pa se nasprotno opaža slab odnos odgovornih delavcev do požarno-varnostne službe. To dokazujejo primeri, da gasilne naprave niso vzdrževane v uporabnem stanju, zaposleni delavci ni-

so poučeni o ravnanju z gasilnimi napravami, svetlobna telesa so nezadostno ali sploh niso zavarovana in na splošno požarni varnosti ne posvečajo potrebne pozornosti.

Analiza kaže, da se število požarov na območju občine v zadnjih letih zmanjšuje in tudi materialna škoda se je zmanjšala, kar je razvidno iz naslednjega pokazatelja:

Število požarov v letu	1964 14	1965 10	1966 9
Skupna škoda v SD	9,353.000	21,658.000	6,930.000
Škoda v družbenem sektorju	5,431.000	12,500.000	510.000
Škoda v privatnem sektorju SD	3,922.000	9,158.000	6,420.000

Na območju občine Laško deluje 9 prostovoljnih in 3 industrijska gasilska društva, vključena v občinsko gasilsko zvezo v Laškem. Društva so opremljena s prenosnimi gasilnimi brizgalnimi, ki pa so večinoma starejšega tipa, zato ne morejo z njimi zanesljivo nastopati pri gašenju večjega požara. Le gasilska društva Laško in Radeče bi pri gašenju večjega požara lahko zadovoljivo nastopala. Oprema ostalih gasilskih društev, kot npr. požarne metle, sesalne cevi, vrvi in delovne obleke je pomanjkljiva, dotrajana in večinoma neuporabna. Nujno bi bilo društva opremiti s primernim orodjem, nekatera društva pa še z lahkim vprežnimi vozovi, za prevoz gasilne brizgalne. Prvenstveno pa je treba, da se orodje in oprema gasilskih društev Laško in Radeče izpopolni, ker ti dve društvi nosita pretežni del požarno varnostne službe in sta po kadrovski zasedbi in glede na komunikacijske zveze sposobni hitro in učinkovito intervenirati na območju ostalih gasilskih društev.

Menimo, da bo občinska gasilska zveza morala posvečati več pozornosti vzgoji operativnega kadra. Vsak član gasilskega društva je dolžan v celoti obvladati tehniko gašenja, da v primeru požara enota lahko nastopa organizirano in učinkovito.

KAJ DOLOČA PRAVILNIK O SPRAVLJANJU IN HRAMBI KURILNEGA OLJA?

V Uradnem listu SFRJ, št. 45/67 z dne 7. novembra 1967 je bil objavljen pravilnik o spravljanju in hrambi kurilnega olja. Po tem pravilniku morajo organizacije kot posamezniki, ki uporabljajo kurilno olje, ravnati po določbah tehničnih predpisov o hrambi kurilnega olja, ki so objavljeni skupaj s tem pravilnikom in so njegov sestavni del.

Pravilnik, ki je začel veljati 16. novembra 1967 predvideva, da lahko hranimo v prostorih posameznega stanovanja največ 50 litrov gospodinjkega kurilnega olja pod pogojem, da so v posodah do največ 25 litrov. Posode morajo biti iz nezlomljivega materiala. Uporabniki kurilnega olja lahko napolnijo posode največ do 95 odstotkov njihove prostornine.

Gospodinjkega olja ne smemo hraniti v skupnih prostorih, na prehodih, hodnikih, stopniščih in v podstrešnih prostorih. Olja tudi ne smemo hraniti na kraju, na katerega vpliva toplota, v bližini peči in podobno.

V kletnih in pritličnih prostorih stanovanjskih hiš, ki se ne uporabljajo za stanovanje, je lahko več kurilnega olja. V takih prostorih lahko hranimo 200 litrov olja za vsako stanovanje, ne sme pa celotna količina presegati 2.000 litrov.

V stanovanjskih hišah z več stopnišči (blok) ne sme biti več kot 2.000 litrov olja na posamezno stopnišče. Skladiščni prostori obenem z vrati morajo biti taki, da se najmanj dve uri upirajo ognju.

Pravilnik predvideva posebne pogoje za skladišča, v katerih je več kot 50 litrov kurilnega olja. Tako morajo biti sodi do 200 litrov iz jeklene pločevine ali iz drugega ustreznega materiala. Te posode bodo morali stanovalci namestiti v posebnem prostoru, pregrajenem s celimi stenami iz negorljivega materiala. Vrata na notranji strani morajo biti zavarovana z materialom, odpornim proti ognju. Tla morajo biti iz negorljivega materiala. Taki skladiščni prostori ne smejo imeti odprt in čiščenje dimnikov in tudi ne smejo biti povezani z javno kanalizacijo.

Prostor, v katerem hranimo posode s kurilnim oljem, mora imeti tako visok prag, da se razlito olje ne bi moglo izliti iz tega prostora. Če prostor nima takega praga, mora imeti posoda z gospodinjkega oljem prehodni prostor, npr. korito, kovinsko ponev ali podobno posodo, ki lahko sprejme vsebino vseh posod, ki so v skladišču, oziroma mora biti za 10 % večja.

V kletnih prostorih stanovanjskih hiš z največ štirimi stanovanji, ki stojijo na samem, oziroma v njihovih pritličnih prostorih, ki niso namenjeni za stanovanje, lahko hranimo do 500 litrov gospodinjkega olja in sicer morajo imeti ustrezne naprave za polnitev in praznitev. Rezervoarji morajo biti utrjeni.

Rezervoarji za kurilno olje namenjeni za centralno kurjavo in pogon so lahko vkopani, polvkopani, nadzemni, v posebnih objektih in v potrošnikovi stavbi. Skladiščni rezervoarji smejo biti v stavbi potrošnika samo, če ni možnosti za kakšen drug način hrambe.

Vida DOBNIK:

Pravice iz zavarovalnih pogodb

ZAVAROVANJE DEJANSKE VREDNOSTI ZAGOTAVLJA POLNO IZPLAČILO UGOTOVLJENE ŠKODE

Zavarovalnica je gospodarska organizacija posebnega družbenega pomena. Njena naloga je, da v obliki premij zbira finančna sredstva za posamezne vrste zavarovanj in ta vrača v obliki odškodnine tistim, ki so utrpeli škodo na svoji ali v upravljanje ji zaupani imovini. Ta sredstva se vračajo le tistim oškodovancem, ki so z zavarovalno pogodbo ponudili svojo imovino v zaščito. Zmotno bi bilo misliti, da je premoženje zaščiteno proti vsem škodam. Vsaka pogodba je sklenjena po posebnih pogojih, ki jih zavarovanec tudi ob podpisu pogodbe prejme. Zavarovani so ne predvideni dogodki, kot na primer požar, udar strele, eksplozija, vihar, zlom stroja, prometna nesreča, vlomska tatvina, rop, gradbena nezgoda itd. V zavarovanje ne morejo biti vključene škode, ki bi nastale kot posledica dotrajanosti, grobe malomarnosti, vojnih dogodkov, priložnostne tatvine ali podobno.

Višina odškodnine je odvisna od tega, kakšen del vrednosti je zavarovan. Če nekdo ponudi v zavarovanje nižjo vrednost od vrednosti, ki jo zavarovani predmet ima, potem se odškodnina izračuna v enakem sorazmerju, v kakršnem je dejanska vrednost z zavarovano vsoto.

Na primer: Novozgrajena stanovanjska hiša je vredna 12.000.000 S-din. Če se ta stavba nahaja v Laški premiji, kar da eno tretjino ugotovljene škode. Škem in je masivno grajena, bo znašala premija v novem letu brez vključitve nevarnosti poplave 6.120 S-din. Zaradi požara je ugotovljeno 3.000.000 S-din škode. Škoda se povrne v celoti.

Če pa bi bila ta stavba zavarovana le za 4.000.000 S-din, bi znašala premija 2.040 S-din. Ob enaki škodi kot v prvem primeru pa bi zavarovalnica izplačala odškodnino le za 1.000.000 S-din in to zato, ker je zavarovana le ena tretjina vrednosti, plačana ena tretjina

Cena zavarovanja se izračuna na podlagi statističnih podatkov za preteklih 10 let in je odvisna od višine pobranih premij in izplačanih odškodnin. Če se izplačane odškodnine približujejo pobrani premiji, nastaja potreba po zvišanju cene zavarovanja, v obratnem primeru cena zavarovanja pada. Na ceno zavarovanja ne morejo vplivati nobeni drugi elementi.

Kot primer navajamo zavarovanje avtomobilov. Ta zavarovalna vrsta je bila v letu 1965 tako negativna, da je bila v zveznem merilu celo ukinjena. Posamezne republike so uvedle republiško zavarovanje s strožjimi pogoji in občutno višjo premijo. Zbrani podatki v tem letu kažejo, da je bila postavljena premija realna, zato povišanja v letu 1968 ne bo.

PREMIJE ZA OBVEZNO ZAVAROVANJE MOTORNIH VOZIL V LETU 1968

V precej neugodnem položaju je trenutno zavarovalna panoga avtoodgovornosti, ki ostaja še v bodoče obvezna za vse lastnike registriranih motornih vozil.

Premija za leto 1968, katero bo treba plačati ob podaljšanju registracije, bo za posamezne vrste vozil naslednja:

TOVORNJAKI

1. Dostavna vozila do 1 tone nosilnosti (kamioneti, tovorni, tricikli z motorjem nad 50 ccm in podobno)

Prostornina valjev v ccm, moč motorja v KM oz. nosilnost v tonah	Zasebni sektor	Družbeni sektor
do 100 ccm	134,40	130,00
nad 100 do 200 cm	179,20	170,00
nad 200 do 500 cm	224,00	212,00
nad 500 do 19 KM	268,80	254,40
nad 19 do 30 KM	313,60	296,80
nad 30 KM	358,40	339,20

Venčeslav JELOVŠEK:

JESENSKA KRVODAJALSKA AKCIJA JE USPELA

V okviru množičnih dejavnosti, ki jih opravljamo v naši občini organizacija Rdečega križa, je pač najbolj plemenita in humana krvodajalska služba.

V današnji moderni medicini je za reševanje človeških življenj še vedno človeška kri, katere pa ne more proizvajati nobena tovarna, zato jo lahko pričakujemo le od zdravega človeka.

Sodobno zdravljenje bolnikov in ranjenih si ne moremo zamisliti brez uporabe krvi in njenih produktov. Poleg poškodb pri delu, v prometu, gospodinjstvih itd., se kot stalni spremljevalec človeške družbe dogajajo tudi elementarne in druge nesreče. Pri tem nastajajo množične poškodbe, tu pa je nujno potrebna kri in njeni produkti.

Organizacija Rdečega križa in nekatere družbenopolitične organizacije v občini so se trudile, da bi zbrale zadostno število krvodajalcev in so pri tem dosegle pomembne uspehe. Ti uspehi so različni v posameznih krajih in v določenih razmerah.

Pri dosednji praksi smo zbirali krvodajalce pri nas po načelih prostovoljnosti, anonimnosti in brezplačnosti. Ta načela so se uveljavila v vseh državah z razvito službo transfuzije krvi. Kljub njihovi družbeni uveljavitvi v naši državi pa zbiranje krvodajalcev na podlagi teh načel ni dosledno.

Stanje je danes takšno, da količina zbrane krvi ne zadošča za vsakdanje potrebe in normalno zagotovitev zalog za intervencije v izrednih primerih.

Množičnega in organiziranega zbiranja krvodajalcev pri nas še ne obravnavamo kot splošno družbeno

2. Kamioni, avtohladilniki brez naprav za hlajenje, damperji, kiperji, avtocisterne, sedlasti vlačilci in podobno:

nad 1 do 2 toni	358,40	339,20
nad 2 do 3 tone	380,80	360,40
nad 3 do 4 tone	403,20	381,60
nad 4 do 5 ton	425,60	402,80
nad 5 do 6 ton	448,00	424,00
nad 6 do 7 ton	470,40	445,20
nad 7 do 8 ton	492,80	466,40
nad 8 do 9 ton	515,20	487,60
nad 9 do 10 ton	537,60	508,80
nad 10	560,00	530,00

OSEBNA VOZILA

Prostornina valjev	Zasebni sektor	Družbeni sektor
do 600 ccm	140,00	135,00
nad 600 do 700 ccm	153,40	147,00
nad 700 do 800 ccm	166,90	159,00
nad 800 do 900 ccm	180,30	171,00
nad 900 do 1000 ccm	193,80	183,40
nad 1000 do 1100 ccm	207,20	196,10
nad 1100 do 1200 ccm	220,60	208,80
nad 1200 do 1300 ccm	234,10	221,50
nad 1300 do 1400 ccm	247,50	234,30
nad 1400 do 1500 ccm	261,00	247,00
nad 1500 do 1600 ccm	274,40	259,70
nad 1600 do 1700 ccm	287,80	272,40
nad 1700 do 1800 ccm	301,30	285,10
nad 1800 do 1900 ccm	314,70	297,90
nad 1900 do 2000 ccm	328,20	310,60
nad 2000 do 2500 ccm	341,60	323,30
nad 2500 do 3000 ccm	355,00	336,00
nad 3000	368,50	348,70

vprašanje. Zato v glavnem tudi ne uresničujemo stalne in organizirane dejavnosti, da bi zbrali ustrezno število krvodajalcev.

V naši občini se je krvodajalska služba vse od leta 1952 do leta 1963 neprestano širila, saj smo v tem letu dosegli najboljši rezultat prijavitelcev, tj. preko 900 oseb. Od tega leta dalje pa iz leta v leto stagniramo v tej službi.

Letos je bil rezultat vseh akcij na najnižji točki, posebno v akcijah v mesecu juliju, ko smo zbirali krvodajalce za Transfuzijski zavod Ljubljana, kar je povzročilo, da so v tem kritičnem času ostale ljubljanske bolnice skoraj brez krvi.

Kje je iskati vzroke za ta neuspeh? Kjer koli smo vprašali za krvodajalce, povsod isti odgovor: Kriva je reforma! Nekaj zlonamernih jezikov je tudi razširilo parole: »Kri se izvaža«, kri se prodaja v inozemstvo itd.

Odkrito povedano, do danes ni šlo iz naše občine v inozemstvo niti en gram krvi, temveč je šla vsa, ki je je bilo itak premalo, v ljubljanske bolnice in v Splošno bolnico Celje.

Ko je organizacija Rdečega križa Laško uvidela, da ni več sama kos reševati te pomembne naloge, smo v začetku jeseni zaprosili za pomoč vse družbene činitelje občine, kakor tudi oblastne organe, kar je že dalo določen pozitiven rezultat. Zadnja letošnja akcija je pokazala nadvse zadovoljivo udeležbo krvodajalcev za Transfuzijsko postajo Celje. To nam je tudi jamstvo, da bomo z združenimi močmi mnogo lažje izvršili postavljene plane za zbiranje krvodajalcev v letu 1968.

Kako smo izvršili postavljeni plan akcij v letu 1967:

	Plan		Realizacija	
	število krvoda- jalcev	količina krvi	število krvoda- jalcev	količina krvi
1. Transfuzijski zavod Ljubljana	650	166 l	309	83.815 l
2. Transfuzijska postaja Celje	200	60 l	186	56.645 l
Skupaj:	850	226 l	495	140.460 l

Za Transfuzijski zavod Ljubljana je torej realizacija postavljenega plana *le 54,5 %*.

Za Transfuzijsko postajo Celje pa nam manjka do postavljenega plana *le 14 krvodajalcev, odnosno 3.355 ml krvi*.

OBČANI VPRAŠUJEJO ...

... IZ KRAJEVNE SKUPNOSTI RIMSKE TOPLICE

KAKO JE Z INVESTICIJAMI V ŠOLSTVU

Krajevna skupnost Rimske Toplice nam je poslala dopis, v katerem piše, da občani te skupnosti vprašujejo:

- kdaj se bo začelo z novogradnjo osnovne šole v Rimskih Toplicah,
- kakšni so bili dosedaj dohodki in izdatki sklada za investicije v osnovnem šolstvu občine Laško in
- kakšen je finančni načrt investicij v osnovnem šolstvu za leto 1968.

V zvezi s temi postavljenimi vprašanji smo se pozanimali pri pristojnih organih oziroma službah ter dobili naslednja pojasnila in odgovore:

1. Z gradnjo nove šole v Rimskih Toplicah bo po vseh sedanjih predvidevanjih mogoče začeti spomladi 1969. Republiški organi so namreč tako gradnjo šole v Laškem kakor tudi v Rimskih Toplicah uvrstili v svoj program, vendar ne obe z začetkom gradnje naenkrat — v istem letu.

Za prihodnje leto bi bilo mogoče za te namene dobiti kredit 1.200.000 N-dinarjev, s katerimi bo možno začeti gradnjo šole v Laškem. Za Rimske Toplice ta sredstva zaradi višje predračunske vrednosti ne bi zadoščala.

Z dosedaj ter prihodnje leto zbranimi sredstvi šolskega investicijskega sklada ter druge tranše posojila, ki bi ga dobila občina, pa bi bili v letu 1969 ustvarjeni pogoji, da bi lahko začeli z gradnjo nove šole v Rimskih Toplicah.

... IZ KRAJEVNE SKUPNOSTI LAŠKO

KAJ JE S TRŽNICAMI V LAŠKEM IN RADEČAH?

Nujnost za ureditev tržnice v Laškem in Radečah je iz leta v leto večja. Izredno hitro naraščanje števila prebivalcev v teh naseljih (novogradnje stanovanjskih hiš) odpira vse večje potrebe po dobro organizirani in urejeni tržnici. Tudi razvoj turizma narekuje potrebo po tržnici, bodisi zaradi rednega oskrbovanja gostinskih podjetij z živili, bodisi zaradi turistov, ki si želijo na trgu to ali ono kupiti sami.

Končno pa je vprašanje oskrbe prebivalcev Laškega in Radeč z živili preko tržnice tisto osnovno vprašanje, ki nujno terjaja rešitev, če postavljamo skrb za občane na prvo mesto. Dobro urejene tržnice bi končno pomenile tudi gospodarski napredek za pridelovalce, saj bi poleg zadovoljevanja potreb meščanov lahko ti nudili kmetijske pridelke in druge iz-

Smatramo potrebno, da izrečemo javno pohvalo delovnim organizacijam in članom njihovih kolektivov, ki so ob zadnji krvodajalski akciji 27. oktobra 1967 dali kar največje število darovalcev krvi, in sicer:

Postaja milice Laško,

Skupščina občine Laško,

Rudnik rjavega premoga Laško in

Industrija volnenih izdelkov »Volna« Laško.

Končno naj še omenim razveseljivo novico, da so nekateri delovni kolektivi ponovno vnesli v svoje statute določila, da bodo zajamčili tistim članom kolektiva, ki bodo pripravljene darovati kri, »dela prost plačan dan«.

Vsem darovalcem krvi za njihova plemenita dejanja iskrena hvala!

2. Sklad za investicije v šolstvo občine Laško je začel poslovati 1. 1. 1966. V obeh letih je do konca novembra 1967 zbral:

	N-din
— iz prispevka del. org.	430.598,85
— iz dotacij proračuna	312.200,00
— iz vnovčenih obveznic za Skopje od del. org.	29.430,00
— iz vnovčenih obveznic za Skopje od zasebnikov	51.203,87
— iz ostalih dohodkov	70.408,83 = 894.201,55
Od teh sredstev je bilo do 30. 11. 1967	

porabljeno:

— za dograditev šole v Brezah vključno z opremo	570.298,88
— za načrte šole Laško	34.836,00
— za načrte šole Rim. Toplice	51.939,44
— za prispevek za energetiko	8.666,09
— za manip. stroške banke in druge stroške	4.492,89 = 670.233,30

Sredstva na žiro računu sklada

30. 11. 1967 = 223.968,25

3. Finančni načrt investicij v osnovnem šolstvu za leto 1968 še ni izdelan, zato ga zaenkrat še ne moremo posredovati. Čim bo sestavljen, bomo o njem spregovorili in o teh investicijah tudi preko našega glasila seznanili občane.

delke na trgu ter tako ustvarili večji dohodek sebi in družbi s prodajo svojih pridelkov.

Pri vsem tem pa ne smemo prezreti higienskih in ostalih posledic sedanjega stanja, ko se trguje kjerkoli v mestu kar na »orientalski« način.

IN KDO NAJ VPRAŠANJE SPRAVI Z MRTVE TOČKE?

Vsekakor sta Krajevni skupnosti Laško in Radeče prvi in najbolj odgovorni za izvedbo te akcije. Tudi krajevne organizacije SZDL ne bi smele pri tem ostati ob strani, ker bi le-te morale spodbuditi svoje članstvo za politično in materialno podporo pri reševanju problema tržnice v Laškem in Radečah. Jože KOS

RAZNE OBJAVE

Registracija motornih vozil in zamenjava
vozniških dovoljenj

V glasilu »Naše delo« št. 2 je bil objavljen celoten postopek v zvezi z registracijo mopedov, zamenjave potrdil o znanju cestnih prometnih predpisov za vožnjo mopedov, zamenjavi vozniških dovoljenj za poklicne voznike in o podaljševanju vozniških dovoljenj voznikov amaterjev.

Ker je še vedno precejšnje število voznikov, ki ene ali druge od zgoraj navedenih obveznosti še niso opravili, pa bi jo do 31. decembra 1967 morali glede na posest motornega vozila ali določene vrste vozniškega dovoljenja, ponovno objavljamo najpomembnejše določbe tozadevnih predpisov.

Po 1. januarju 1968 uporaba neregistriranih mopedov ne bo dovoljena

Po pravilniku o registraciji motornih in priklopnih vozil (Uradni list SFRJ, št. 20/67) morajo biti mopedi registrirani do konca letošnjega leta. Po 1. januarju 1968. leta ne bo mogoče več uporabljati neregistriranih mopedov.

Pri registraciji mopeda mora lastnik predložiti potrdilo o tehničnem pregledu vozila po pooblaščenem podjetju za tehnične preglede motornih vozil — Avto Celje v Medlogu pri Celju in dokaz o lastništvu (račun ali kupo-prodajno pogodbo) o nabavi mopeda. Lastniki mopeda, ki nimajo dokaza o lastništvu, bodo ob registraciji podali pismeno izjavo o lastništvu.

Ne pozabite na podaljšanje veljavnosti prometnih dovoljenj!

Z 31. decembrom 1967 poteče večini lastnikov veljavnost registracije njihovih motornih vozil. Tudi letos bo pristojna služba dostavila po pošti vsem lastnikom motornih vozil, ki jim poteče veljavnost registracije 31. 12. 1967, prijavnice, položnice za plačilo obveznih dajatev in navodila z navedbo dneva, kdaj naj lastnik vozila opravi registracijo. Da bi delo v zvezi z registracijo nemoteno potekalo in da občanom ne bo treba čakati v vrsti, prosimo, da se vabljeni pridružujejo določenih dnevov za registracijo.

Pri podaljševanju registracije se bodo sedanja prometna dovoljenja zamenjala z novimi.

Lastniki mopedov, oskrbite si redna vozniška dovoljenja!

Novi pravilnik o vozniških dovoljenjih, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 30/67 določa, da nehalo veljati 31. decembra 1967 potrdila o znanju cestnih prometnih predpisov za vožnjo mopedov na javnih cestah. Do tega dne morajo biti ta potrdila zamenjana z rednimi vozniškimi dovoljenji »A« kategorije.

Potrdila zamenjuje organ za notranje zadeve občine, v kateri ima imetnik potrdila stalno bivališče. K prošnji za zamenjavo mora biti priloženo zdravniško spričevalo, s katerim voznik dokazuje, da je telesno in duševno zmožen voziti motor-

no vozilo ter dve fotografiji v velikosti 3,5 × 4,5 cm. Zdravniško spričevalo ne sme biti staro več kot 6 mesecev.

Zamenjava vozniških dovoljenj za poklicne voznike

Nadalje določa novi pravilnik o vozniških dovoljenjih, da se bo pri prihodnjem podaljševanju veljavnosti vozniških dovoljenj za poklicne voznike zamenjalo ta vozniška dovoljenja z novimi vozniškimi dovoljenji, vozniška dovoljenja voznikov amaterjev pa ostanejo v veljavi in se samo podaljšujejo.

Tako bodo morali predložiti poklicni vozniki ob poteku veljavnosti njihovega vozniškega dovoljenja 2 fotografiji v velikosti 3,5 × 4,5 cm, vozniki »D« kategorije pa še zdravniško spričevalo, da so zmožni voziti motorna vozila. Zdravniško spričevalo ne sme biti staro več kot 6 mesecev.

In kaj velja za vozniška dovoljenja voznikov amaterjev?

Vozniška dovoljenja amaterjev, ki jim je veljavnost potekla pred uveljavitvijo novega pravilnika o vozniških dovoljenjih, to je pred 20. julijem 1967, morajo biti podaljšana v enem letu od dneva uveljavitve pravilnika, tj. najkasneje do 20. julija 1968.

Vozniška dovoljenja se izdajo ali podaljšajo z veljavnostjo za 5 let, oziroma 2 leti, če je takšna omejitev navedena v zdravniškem spričevalu.

Oddelek za notranje zadeve

ZDRAVSTVENI DOM LAŠKO objavlja
RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

za čas od 16. decembra 1967 do 31. januarja 1968

V času od 16. decembra 1967 do 31. januarja 1968 bo dežurna služba zdravnikov in medicinskih sester za področje Laško in Rimske Toplice in k tem spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

Datum	Ambulanta	Zdravnik	Medicinska sestra ali bolničarka
16.—17. 12. 1967	Ambulanta Laško	Pečar dr. Samo	Vlastelica Olga
18.—24. 12. 1967	Ambulanta Laško	Dolanc dr. Jože	Sölöši Helena
25.—31. 12. 1967	Ambulanta Laško	Pečar dr. Samo	Vlastelica Olga
1.—7. 1. 1968	Ambulanta Laško	Velikonja dr. Tone	Turin Elizabeta
8.—14. 1. 1968	Ambulanta Laško	Dolanc dr. Jože	Sölöši Helena
15.—21. 1. 1968	Ambulanta Laško	Pečar dr. Samo	Vlastelica Olga
22.—28. 1. 1968	Ambulanta Laško	Velikonja dr. Tone	Turin Elizabeta
29.—31. 1. 1968	Ambulanta Laško	Dolanc dr. Jože	Sölöši Helena

Potrebni obiski na domu naj se naroče pri posameznih zdravnikih do 13. ure. Vsi bolniki in poškodovanci, ki jim je potrebna nujna zdravniška pomoč, naj se javljajo dežurnim, ki so v službi tisti dan.

Nove pristojbine za cestna motorna vozila

V Uradnem listu SFRJ, št. 47 z dne 22. novembra 1967 je izšel odlok o višini pristojbin, ki se plačujejo za cestna motorna vozila. Odlok se bo začel uporabljati 1. januarja 1968.

Imetnik cestnega vozila mora vplačati del cestnine iz prvega odstavka te točke po 1. januarju 1968, najpozneje pa do dneva, ko mora podajšati veljavnost registracije.

Točka 1 pod	Vrsta vozila	Znesek nadomestila (cestnina)
1.	TOVORNA VOZILA	
a)	Za tovorna vozila (tovornjaki in lahki tovornjaki) in specialna tovorna vozila, namenjena za prevažanje določenih tovorov glede na nosilnost:	
	— z nosilnostjo do 3 ton	400 N-din od vsake tone nosilnosti;
	— z nosilnostjo nad 3 do 8 t	1.200 N-din + 525 N-din za vsako tono nosilnosti nad 3 tone;
	— z nosilnostjo nad 8 do 10 t	3.825 N-din + 600 N-din za vsako tono nosilnosti nad 8 ton;
	— z nosilnostjo nad 10 t	5.025 N-din + 700 N-din za vsako tono nosilnosti nad 10 ton;
b)	TOVORNI TRICIKLI	
	— z nosilnostjo do 400 kg	kot za motorna kolesa, navedena v tej točki pod 8, glede na delovno prostornino motorja;
	— z nosilnostjo nad 400 kg	kakor na motorne tricikle pod 8. + 40 N-din
2.	AVTOBUSI IN KOMBIBUSI	50 N-din od vsakega potniškega sedeža;
3.	DELOVNA VOZILA ne glede na nosilnost in težo	120 N-din za vsako posamezno vozilo;
4.	PRIKLOPNA VOZILA	
a)	Za tovarne priklopnike in specialne tovarne priklopnike, ki so namenjeni za prevažanje določenih tovorov glede na nosilnost in sicer:	
	— z nosilnostjo do 3 ton	200 N-din od vsake tone nosilnosti;
	— z nosilnostjo nad 3 do 8 ton	600 N-din + 260 N-din za vsako tono nosilnosti nad 3 tone;
	— z nosilnostjo nad 8 do 10 ton	1.900 N-din + 300 N-din za vsako tono nosilnosti nad 8 ton;
	— z nosilnostjo nad 10 ton	2.500 N-din + 350 N-din za vsako tono nosilnosti nad 10 ton.
b)	Za potniške avtobusne priklopnike	45 N-din od vsakega potniškega sedeža;
c)	Za delovne priklopnike	60 N-din za vsak priklopnik ne glede na težo;
5.	VLECNA VOZILA	
a)	Za traktorje:	
	— do 25 KM	120 N-din
	— nad 25 do 40 KM	170 N-din
	— nad 40 do 63 KM	220 N-din
	— nad 63 KM	270 N-din
b)	Za vlečna vozila s polpriklopnikom	Kakor za tovarna vozila, ki so navedena v tej točki pod 1, glede na nosilnost priklopnika;
	— z nosilnostjo do 10 ton	
	— z nosilnostjo nad 10 ton	kakor za tovarna vozila, ki so navedena v točki pod 1. + 600 N-din; za vako tono nosilnosti nad 10 ton.
6.	Specialna vozila za prevoz določenih oseb	120 N-din za vsako vozilo.
7.	Za osebne avtomobile in kombinirana vozila (kombi) glede na delovno prostornino motorja in sicer:	
	— do 900 cm ³	80 N-din
	— nad 900 do 1350 cm ³	120 N-din
	— nad 1350 do 1800 cm ³	170 N-din
	— nad 1800 do 2500 cm ³	250 N-din
	— nad 2500 do 3150 cm ³	380 N-din
	— nad 3150 cm ³	550 N-din
8.	Motorna kolesa glede na delovno prostornino motorja in sicer:	
	— do 125 cm ³	25 N-din
	— nad 125 do 250 cm ³	35 N-din
	— nad 250 do 500 cm ³	45 N-din
	— nad 500 do 1000 cm ³	55 N-din
	— nad 1000 cm ³	65 N-din

1. Za cestna motorna vozila in njihova priklopna vozila se plačuje pristojbina za uporabo javnih cest (v nadaljnjem: cestnina), ki znaša za 12 mesecev:

2. Imetniki cestnih motornih vozil plačujejo cestnino pred vložitvijo zahteve za registracijo oziroma za podaljšanje veljavnosti registracije vozila v enkratnem znesku za 12 mesecev naprej; pri tem se všteva tudi mesec, v katerem registrirajo oziroma podaljšajo veljavnost registracije vozila.

Za notranje zadeve pristojni upravni organ sme registrirati cestno motorno vozilo le, če mu imetnik vozila priloži potrdilo (pobotnico), da je plačal cestnino.

3. Imetnik cestnega motornega vozila, registriranega do dneva, ko začne veljati ta odlok, za katero je cestnina plačana do 31. decembra 1967, mora plačati del cestnine za čas od 1. januarja 1968 do prvega dne v mesecu, v katerem registrira oziroma podaljša veljavnost registracije v letu 1968.

4. Če imetnik odtuji cestno motorno vozilo v času, za katerega je plačana cestnina, novemu imetniku vozila za ta čas ni treba plačati cestnine, ki jo je že plačal prejšnji imetnik po 1. točki tega odloka.

USPEH UČENCEV IZ LAŠKE OBČINE

Eden izmed kriterijev za relativno presojanje delovne uspešnosti popolnih osnovnih šol so tudi vsakoletni srednješolski sprejemni izpiti.

Čeprav se na našem področju ne moremo pohvaliti z visokim odstotkom pozitivno ocenjenih učencev ob zaključku preteklega šolskega leta, pa so v nasprotju s tem dosegli učenci iz naše občine v juliju 1967 na srednješolskih sprejemnih izpitih prva mesta.

Oglejmo si konkretne podatke!

(Povzemamo jih po Poročilu Zavoda za prosvetno pedagoško službo Celje, za šolsko leto 1966/67).

ANGLEŠKI JEZIK — prvo mesto (Osnovna šola Laško: tov. prof. M. KNEZ in tov. D. LOPATIC).

MATEMATIKA — drugo mesto (Osnovna šola Radeče: tov. I. LESKOSEK in tov. V. KLAUS).

SLOVENSKI JEZIK — peto mesto (Osnovna šola Laško: tov. M. MERZEL in tov. prof. M. TOMSIČ).

Ti rezultati se nanašajo na učence s celotnega celjskega območja, ki obsega občine: Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Šentjur, Smarje, Velenje in Zalec.

Ker so letos opravljali prvič vsi učenci na celotnem področju Slovenije srednješolske sprejemne izpite po istih kriterijih, smo lahko teh rezultatov še toliko bolj veseli.

Dr. Jože Širec